

БЮЛЕТЕНЬ

Інституту Розвитку Аграрних Ринків

Випуск №65
(29 лютого 2012 р.)

1. **ЗАКОНОДАВСТВО: НОВІ НАДХОДЖЕННЯ** стор. 2
2. **ПРОЕКТИ АКТИВ ЗАКОНОДАВСТВА** стор. 8
3. **ПОДІЇ, ФАКТИ** стор. 35
4. **КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА** стор. 45
5. **КОМІСІЯ З ПИТАНЬ
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ** стор. 68

Бюлетень IPAR висвітлює події в аграрному секторі України та розсилається раз на місяць електронною поштою. Якщо ви бажаєте підписатися для отримання Бюлетеню – надсилайте вашу контактну інформацію. Чекаємо на ваші відгуки.

Контакти:
вул. Михайлівська 24 б, офіс 81, 83, м. Київ, Україна 01001
Тел. : +38 044 4907078, Факс: +38 044 2788414, E-mail: AKhvalinska@amdi.org.ua
www.amdi.org.ua

Директор IPAR, академік УАН - В.С. Андрієвський
Випуск підготувала
Анна Хвалінська, фахівець з питань зв'язків з громадськістю IPAR

Зановник та видавник: ГО «Інститут Розвитку Аграрних Ринків»
ISSN 2226-6674

1. ЗАКОНОДАВСТВО:НОВІ НАДХОДЖЕННЯ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ УКАЗ

від 01 лютого 2012 року № 53/2012

Про звільнення І. Якубовича з посади заступника Міністра аграрної політики України

Звільнити ЯКУБОВИЧА Ігоря Валентиновича з посади заступника Міністра аграрної політики України.

www.president.gov.ua

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 7 лютого 2012 року № 4351

Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до статті 38 Закону України "Про безпечність та якість харчових продуктів" щодо інформування громадян про відсутність глютену у харчових продуктах

Верховна Рада України постановляє:

1. Прийняти за основу проект Закону України про внесення змін до статті 38 Закону України "Про безпечність та якість харчових продуктів" щодо інформування громадян про відсутність глютену у харчових продуктах (реєстр. № 8493), поданий народними депутатами України Передерієм В.Г., Бахтеевою Т.Д., Горіною І.А., Радковським О.В.
2. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням зауважень і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи, доповнивши положеннями про внесення відповідних змін до статті 15 Закону України "Про захист прав споживачів", спрямованих на забезпечення повноти правового врегулювання проблеми, та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

<http://zakon1.rada.gov.ua>

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 8 лютого 2012 року № 4356

Про впровадження мораторію на закриття державних і комунальних закладів культури у сільській місцевості

Зважаючи на те, що у сільській місцевості України відбувається інтенсивне закриття закладів культури, що має негативні соціально-економічні наслідки і є неприпустимим для цивілізованих, демократичних, культурно розвинених держав, з метою забезпечення державою культурних прав громадян та збереження і розвитку національної культури

Верховна Рада України постановляє:

1. Вважати неприпустимим закриття державних і комунальних закладів культури у сільській місцевості. Впровадити до кінця 2015 року мораторій на закриття державних і комунальних закладів культури у сільській місцевості.
2. Доручити Кабінету Міністрів України:
проаналізувати ситуацію щодо функціонування державних і комунальних закладів

культури у сільській місцевості та вжити заходів щодо припинення їх необґрунтованого закриття;
вжити невідкладних заходів щодо зміни умов фінансування державних і комунальних закладів культури у сільській місцевості;
вжити додаткових заходів щодо поповнення фондів сільських бібліотек сучасними виданнями національного книговидавничого ринку, в тому числі примірниками, виданими за програмою "Українська книга".

3. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

<http://zakon1.rada.gov.ua>

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 8 лютого 2012 року № 4361

Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування спирту етилового для окремих виробництв

Верховна Рада України постановляє:

1. Прийняти за основу проект Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування спирту етилового для окремих виробництв (реєстр. № 9268), поданий народними депутатами України Майбородою С.Ф. та Наконечним В.Л.
2. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

<http://zakon1.rada.gov.ua>

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 13 лютого 2012 р. № 104

Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі

Відповідно до частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі, що додається.
2. Міністерству аграрної політики та продовольства розробити і подати на розгляд Кабінету Міністрів України проект акта про внесення змін до відповідних порядків використання коштів державного бюджету, передбачивши, що розподіл бюджетних асигнувань для компенсації витрат суб'єктів господарювання на придбання товарів, робіт і послуг здійснюється пропорційно сумі таких витрат, які підтверджені в установленому порядку.

ПОРЯДОК

використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі

1. Цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті Мінагрополітики за програмою "Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі" (далі - бюджетні кошти).

Ціллю використання бюджетних коштів є збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення продуктивності в сільському господарстві, сприяння розвитку аграрного ринку та забезпечення продовольчої безпеки.

2. Головним розпорядником бюджетних коштів і відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мінагрополітики.

3. Бюджетні кошти використовуються для:

створення і забезпечення резервного запасу сортового та гібридного насіння;

державної підтримки сільськогосподарської дорадчої служби;

здійснення заходів з охорони і захисту, раціонального використання лісів, наданих у постійне користування агропромисловим підприємствам;

селекції в рослинництві;

розвитку тваринництва;

часткової компенсації вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва;

здійснення фінансової підтримки суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів;

надання фінансової підтримки для створення оптових ринків сільськогосподарської продукції;

часткового відшкодування суб'єктам господарювання вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів та підприємств з виробництва комбікормів;

фінансування заходів із захисту, відтворення та підвищення родючості ґрунтів;

підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

часткового відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів;

виконання програми селекції у тваринництві та птахівництві на підприємствах агропромислового комплексу.

4. Бюджетні кошти розподіляються Кабінетом Міністрів України за поданням Мінагрополітики між заходами, передбаченими пунктом 3 цього Порядку, та використовуються згідно з порядками, затвердженими постановами Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 977 “Деякі питання державного резервного насінневого фонду” (Офіційний вісник України, 2003 р., № 27, ст. 1319), від 19 вересня 2007 р. № 1131 “Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарської дорадчої служби” (Офіційний вісник України, 2007 р., № 71, ст. 2670), від 27 лютого 2008 р. № 91 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з охорони і захисту, раціонального використання лісів, наданих у постійне користування агропромисловим підприємствам” (Офіційний вісник України, 2008 р., № 16, ст. 407; 2011 р., № 11, ст. 486), від 18 березня 2009 р. № 232 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для селекції в рослинництві” (Офіційний вісник України, 2009 р., № 21, ст. 674; 2011 р., № 11, ст. 486), від 18 березня 2009 р. № 282 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку тваринництва” (Офіційний вісник України, 2009 р., № 24, ст. 786), від 28 липня 2010 р. № 647 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва” (Офіційний вісник України, 2010 р., № 58, ст. 2003; 2011 р., № 11, ст. 486), від 11 серпня 2010 р. № 794 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення фінансової підтримки суб'єктів господарювання агропромислового

комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів” (Офіційний вісник України, 2010 р., № 67, ст. 2408; 2011 р., № 11, ст. 486, № 84, ст. 3061), від 29 вересня 2010 р. № 893 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки для створення оптових ринків сільськогосподарської продукції” (Офіційний вісник України, 2010 р., № 74, ст. 2636; 2011 р., № 11, ст. 486), від 4 жовтня 2010 р. № 900 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткового відшкодування суб’єктам господарювання вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів та підприємств з виробництва комбикормів” (Офіційний вісник України, 2010 р., № 75, ст. 2666, № 80, ст. 2820; 2011 р., № 11, ст. 486), від 2 березня 2011 р. № 180 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів із захисту, відтворення та підвищення родючості ґрунтів” (Офіційний вісник України, 2011 р., № 16, ст. 668), від 9 березня 2011 р. № 272 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів” (Офіційний вісник України, 2011 р., № 20, ст. 849), від 2 березня 2011 р. № 305 “Про затвердження Порядку використання коштів, що спрямовуються на часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів” (Офіційний вісник України, 2011 р., № 23, ст. 961), від 18 травня 2011 р. № 515 “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання програми селекції у тваринництві та птахівництві на підприємствах агропромислового комплексу” (Офіційний вісник України, 2011 р., № 37, ст. 1527).

5. Погашення бюджетної кредиторської заборгованості, зареєстрованої в органах Казначейства, здійснюється в установленому законодавством порядку.

6. Закупівля товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти здійснюється в установленому законодавством порядку.

7. Операції, пов’язані з використанням бюджетних коштів, здійснюються відповідно до Порядку обслуговування державного бюджету за видатками та операціями з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого в установленому законодавством порядку.

8. Складення та подання фінансової і бюджетної звітності про використання бюджетних коштів, а також контроль за їх цільовим та ефективним витрачанням здійснюються в установленому законодавством порядку.

<http://www.kmu.gov.ua>

2. ПРОЕКТИ АКТІВ ЗАКОНОДАВСТВА

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедур та скорочення строків набуття права на землю»

Номер, дата реєстрації: 10019 від 09.02.2012

Ініціатор: Народний депутат України Каракай Ю.В.

Основною метою законопроекту є спрощення та скорочення строків відведення земельних ділянок.

Законопроектом передбачається внесення зміни до, зокрема, статей 3, 20, 42, 83, 84, 93, 118, 123, 128, 134, 136, 151, 168, 173, 186-1, розділу IX "Прикінцеві положення" Земельного кодексу України, статті 221, 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення, статтю 6¹, 8¹, 15, 19, 33 Закону України "Про оренду землі".

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедур та скорочення строків набуття права на землю" розроблений з метою спрощення процедур оформлення земельних ділянок у власність, користування (у тому числі на умовах оренди), поновлення договору оренди землі, запровадження механізму переуступки орендаром права оренди частини земельної ділянки та ін.

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України "Про державну монополію на виробництво і реалізацію спирту, алкогольної продукції та тютюнових виробів"

Номер, дата реєстрації: 10038 від 10.02.2012

Ініціатор: Народні депутати України Симоненко П.М., Мармазов Є.В., Александровська А.О., Царьков Є.І.

Метою прийняття Закону України "Про державну монополію на виробництво і реалізацію спирту, алкогольної продукції та тютюнових виробів" є запровадження державної монополії та жорсткого державного контролю за виробництвом і реалізацією спирту, алкогольної продукції та тютюнових виробів.

Ринкові механізми виявляються неспроможними забезпечити саморегулювання сфери виробництва і реалізації спирту, алкогольної продукції та тютюнових виробів, запобігти негативним соціальним наслідкам споживання продукції в суспільстві та ліквідувати їх. У зв'язку із цим підвищуються вимоги до державного управління процесами виробництва та поширення алкогольно-тютюнової продукції. Запровадження державної монополії на таку продукцію є ефективним інструментом регулювання сфери алкоголю і тютюну, здатним зменшити негативний вплив продукції на життя, здоров'я та добробут людини.

Прийняття Закону України "Про державну монополію на виробництво і реалізацію спирту, алкогольної продукції та тютюнових виробів" зумовлене такими чинниками:

- необхідністю врегулювання діяльності з виробництва і реалізації спирту, алкогольної продукції та тютюнових виробів та запровадження державної монополії на дану діяльність у зв'язку з поширенням масових зловживань у даній сфері;
- необхідністю посилення боротьби з незаконним виробництвом та обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів на території України;
- необхідністю зменшення та обмеження споживання громадянами України алкогольних напоїв та тютюнових виробів;
- потребою захисту внутрішнього ринку від фальсифікованої та контрабандної продукції;

- необхідністю проведення фінансової та цінової політики в сфері виробництва та обігу спирту та алкогольних напоїв;

- потребою збалансування економічних інтересів держави в сфері виробництва та обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів.

Відповідно до статті 42 Конституції України види і межі монополії визначаються законом. Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт.

Запровадження монополії у сфері алкогольно-тютюнової продукції означатиме реалізацію виключного права держави встановлювати відповідний режим її виробництва та обігу.

Удосконалення державного управління алкогольно-тютюновою сферою в Україні пов'язане з доцільністю перегляду засад соціальної політики щодо обмеження споживання відповідної продукції в суспільстві, створення нової організаційної структури органів державної влади, обґрунтування концепції державної політики у сфері виробництва, обігу і споживання продукції та механізмів її здійснення.

Таким чином, ефективне функціонування систем управління у сфері алкоголю і тютюну можливе за умови запровадження монополії держави на виробництво та обіг відповідної продукції.

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про оренду землі» (щодо розміру річної орендної плати за користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення, земельною часткою (паєм)»

Номер, дата реєстрації: 10046 від 14.02.2012

Ініціатор: Народний депутат України Катеринчук М.Д.

З метою підвищення рівня соціального захисту селян - власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення, земельних часток (паїв), переданих в оренду, а також відповідальності землекористувачів (орендарів) за ефективне використання орендованими землями сільськогосподарського призначення, земельними частками (паями) на основі розширення конкуренції та подальшої активізації ринкових відносин в аграрному секторі економіки пропонується законодавчо на нормативно-правовому рівні встановити мінімальний розмір річної орендної плати за користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення, земельною часткою (паєм) на рівні семи відсотків визначеної відповідно до законодавства вартості такої земельної ділянки, земельної частки (паю).

Згідно із статистичними даними Державної служби статистики України у 2010 році селяни здали в оренду близько 17 мільйонів гектарів землі або 62 % усіх розпайованих угідь і отримали орендну плату в розмірі близько 5 мільярдів гривень.

При цьому, орендарі (агрохолдинги, сільськогосподарські підприємства тощо) неохоче виплачують орендну плату за користування орендованими наділами у грошовій формі - 70,5% селян отримують орендну плату в натуральній формі. При цьому, у розрахунках орендної плати саме у натуральній формі орендарі орієнтуються на ціни на продукцію, які ж самі і встановлюють. Подекуди такі ціни вищі за ринкові.

За даними Держкомзему, у першому півріччі 2010 року оренда сільськогосподарської землі коштувала 293 гривні на рік. Минулого року Кабінет Міністрів України майже вдвічі збільшив нормативну оцінку земель, однак навіть після цього рішення пересічний селянин буде отримувати за оренду своєї землі тільки трохи більше 500 грн. на рік.

Указом Президента України Л. Кучми від 2001 року мінімальне значення орендної ставки було встановлене на рівні 1,5% визначеної відповідно до законодавства вартості земельної ділянки, земельної частки (паю). У 2008 році Президент України В. Ющенко збільшив цей граничний рівень до трьох відсотків

визначеної відповідно до законодавства вартості земельної ділянки, земельної частки (паю).

Однак і на сьогодні багато орендарів не переуклали договори оренди на користь збільшення мінімального розміру орендної плати до трьох відсотків визначеної відповідно до законодавства вартості земельної ділянки, земельної частки (паю), аргументуючи це тим, що Указ Президента України має рекомендаційний характер. В результаті селяни змушені масово звертатися до суду з вимогою переукласти договір оренди і збільшити суму орендної плати.

Пропонований законопроект покликаний законодавчо на нормативно-правовому рівні встановити мінімальний розмір річної орендної плати за користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення, земельною часткою (паєм).

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо збору за користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення»

Номер, дата реєстрації: 10051 від 15.02.2012

Ініціатор: Народний депутат України Калетник Г.М.

Метою прийняття вказаного проекту Закону України є правове регулювання питань, пов'язаних з покращенням організації і функціонування механізму використання земель для ведення товарного сільськогосподарського виробництва. Прийняття цього акту надасть можливість збільшити доходну частину місцевих бюджетів на 3,5-4,5 млрд. грн., кошти якої будуть спрямовані на розвиток сільської місцевості.

Аграрний сектор економіки України забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність держави, формує 17 відсотків валового внутрішнього продукту та близько 60 відсотків фонду споживання населення. Крім того, аграрний сектор є одним з основних бюджетоутворювальних секторів національної економіки, частка якого у зведеному бюджеті України за останні роки становить 8—9 відсотків.

Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007р. № 1158, одними з найгостріших проблем сучасного аграрного сектора окреслила відсутність мотивації до праці, бідність, трудову міграцію, безробіття, занепад соціальної інфраструктури, поглиблення демографічної кризи та відмирання сіл. Вказані проблеми зумовлені невеликими розмірами доходної та видаткової частин місцевих бюджетів на розвиток сільської місцевості, значними обсягами міжбюджетних трансфертів, недостатнім рівнем фінансування державних програм, незначним асигнуванням власниками та користувачами земель сільськогосподарського призначення коштів на розвиток українського села тощо.

Як наслідок з кожним роком спостерігається занепад та відмирання сільської місцевості, що в цілому впливає на стан продовольчої безпеки України та розвиток аграрного сектора економіки. У зв'язку з вищезазначеним вбачається необхідність у створенні умов для збільшення концентрації фінансових ресурсів в бюджетах територіальних громад та забезпечення їхнього стабільного поповнення.

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо соціальних гарантій педагогічним, медичним і фармацевтичним працівникам, які працюють в сільській місцевості»

Номер, дата реєстрації: 10063 від 16.02.2012

Ініціатор: Народні депутати України Симоненко П.М., Самойлик К.С., Матвєєв В.Й., Лещенко В.О.

Основним завданням законопроекту є сприяння підвищенню соціального статусу та рівня матеріального забезпечення педагогічних, медичних і фармацевтичних працівників державної та комунальної форм власності, які працюють в сільській місцевості(селах, селищах, селищах міського типу).

Прийняття законопроекту сприятиме відновленню престижу професій лікаря та вчителя на селі, заохочуватиме молодь не лише до вибору цього фаху, а й до повернення на роботу в сільську місцевість, що в результаті дасть змогу загальмувати процес занепаду та депопуляції українського села.

Необхідність прийняття законопроекту продиктована, по-перше, низьким рівнем освіти та медичного забезпечення у сільській місцевості, по-друге, катастрофічно низьким рівнем соціального захисту працівників закладів охорони здоров'я та освіти на селі.

Беручи до уваги ці негативні тенденції, молодь уникає працевлаштування у сільській місцевості. Нестача кваліфікованих спеціалістів призводить до занепаду загальнообов'язкової освіти та медичного забезпечення на селі, що стимулює постійний відтік населення у міста.

Соціальний захист населення слід розглядати як політику інвестування в людський капітал. Без запровадження додаткових соціальних гарантій для медичних та педагогічних працівників подолати негативні тенденції в галузях сільської медицини та освіти неможливо. Тим часом рівень оплати праці працівників державних закладів охорони здоров'я та освіти залишається найнижчим у галузях. Нинішній рівень соціального захисту підриває престиж та авторитет цих професій у суспільстві, не задовольняючи елементарних потреб учителів та лікарів. У зв'язку з цим постає нагальна потреба в запровадженні додаткових соціальних гарантій для працівників освіти та охорони здоров'я на селі.

Розширення соціально-економічних пільг педагогічним, медичним і фармацевтичним працівникам, які працюють в сільській місцевості сприятиме зниженню дефіциту кадрового забезпечення сільської освіти та медицини, підвищенню рівня надання послуг у галузі охорони здоров'я та освіти на селі.

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України» (щодо посилення вимог стосовно охорони довкілля під час вирішення питань вилучення (викупу), надання, зміни цільового призначення земельних ділянок)

Номер, дата реєстрації: 10066 від 16.02.2012

Ініціатор: Кабінет Міністрів України Азаров М.Я.

Проект акта розроблений з метою посилення вимог щодо збереження цінних природоохоронних територій та охорони довкілля під час вирішення питань вилучення (викупу), надання, зміни цільового призначення земельних ділянок.

Проект акта розроблено на виконання пункту 84 Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 577-р.

Необхідність внесення змін, передбачених проектом акта обумовлено таким.

Чинною редакцією частини третьої статті 97 Земельного кодексу України регламентовано, що проведення розвідувальних робіт на землях заповідників, національних, дендрологічних, ботанічних, меморіальних парків, поховань і археологічних пам'яток дозволяється у виняткових випадках за рішенням Кабінету Міністрів України.

Це фактично створює правову колізію, з огляду на таке.

Відповідно до статті 45 Земельного кодексу України порядок використання земель природно-заповідного фонду визначається законом.

Згідно зі статтею 16 Закону України „Про природно-заповідний фонд України” на території природних заповідників, серед іншого, забороняється стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, порушення ґрунтового покриву, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування тощо. Обмеження господарської діяльності визначені цим Законом і щодо інших територій та об’єктів природно-заповідного фонду.

У зв’язку із зазначеним, навіть за рішенням Кабінету Міністрів України не може бути дозволено провадження діяльності, яка суперечить закону.

У випадку, якщо проведення розвідувальних робіт не суперечитиме цільовому призначенню земель (статтями 91, 96 Земельного кодексу України регламентовано, що власники земельних ділянок та землекористувачі зобов’язані забезпечувати використання земельних ділянок за цільовим призначенням) та режиму територій та об’єктів природно-заповідного фонду (наприклад, у разі проведення відповідно до законодавства розвідувальних робіт в межах господарської зони національного природного парку), то такі роботи можуть здійснюватися на підставі угоди з власниками землі або за погодженням із землекористувачами (як встановлено чинною редакцією частини першої статті 97 Земельного кодексу України, зміни до якої не вносяться).

Аналогічна ситуація має місце і щодо об’єктів охорони культурної спадщини.

У зв’язку із зазначеним проектом акта пропонується частину третю статті 97 Земельного кодексу України вилучити.

Внесення, передбачених законопроектом змін до статті 142 Земельного кодексу України спрямовано на унеможливлення зловживань щодо цінних природоохоронних територій. З цією метою проектом акта передбачається заборонити добровільну відмову від права постійного користування земельними ділянками, наданими підприємствам, установам та організаціям, що належать до державної та комунальної власності для збереження та використання територій та об’єктів природно-заповідного фонду.

Проектом акта також передбачається внести зміни до статті 150 Земельного кодексу України з метою заборони вилучення земель природних заповідників, ботанічних садів, зоологічних та дендрологічних парків загальнодержавного значення, а також заповідних зон біосферних заповідників та національних природних парків.

Вищенаведені території та об’єкти природно-заповідного фонду (їх заповідні зони) потребують особливого захисту, оскільки:

- а) мають загальнодержавне та національне значення;
- б) згідно зі статтями 15, 18, 20, 31, 33 та 35 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» створюються з повним вилученням ділянок землі та водного простору з усіма природними ресурсами повністю із господарського використання;
- в) є унікальними, мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну та іншу цінність і займають відносно незначну площу.

Зокрема, згідно зі статтею 15 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» природні заповідники - це природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів. Відповідно до статей 18, 21, цього Закону режим заповідних зон біосферних заповідників та національних природних парків визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників.

На сьогодні, в Україні налічується 4 біосферних заповідники, 19 природних заповідників, 47 національних природних парків, а також 18 ботанічних садів, 7 зоологічних та 19 дендрологічних парків загальнодержавного значення. Таким чином, дія передбачених законопроектом положень загалом поширюватиметься на **114** територій та об’єктів природно-заповідного фонду, **або 1,47%** від їх загальної кількості, яка становить 7739 одиниць.

При цьому, загальна площа перелічених об'єктів (за виключенням площі заповідних зон національних природних парків, яку через відсутність у значній кількості випадків проектної документації з організації їх територій точно визначити не можна) становить 320 983,9 га (у тому числі: 205 295, 7 га - 19 природних заповідників; 1781,1 га - 18 ботанічних садів загальнодержавного значення; 119,6 га - 7 зоологічних парків загальнодержавного значення; 1448,5 га - 19 дендрологічних парків загальнодержавного значення; 112 339 га - заповідних зон біосферних заповідників, включаючи акваторії) **або 0,53%** від загальної площі території країни, що складає 60354,8 тис. га.

Навіть якщо додати до цього загальну площу 47 національних природних парків України 1215 824,3 га (у складі яких заповідні зони займають відносно невелику частину) то дія законопроекту і тоді поширюватиметься не більш ніж на 2,54 % території країни.

Запропонована норма дозволить посилити вимоги щодо збереження найбільш цінних об'єктів природно-заповідного фонду, які мають загальнодержавне та національне значення, що відповідатиме визначеному статтею 5 Земельного кодексу України пріоритету вимог екологічної безпеки, як одному з основних принципів земельного законодавства.

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо стимулювання розвитку сільськогосподарської кооперації)»

Номер, дата реєстрації: 10068 від 16.02.2012

Ініціатор: Народний депутат України Горіна І.А.

Даний законопроект розроблений з метою створення правових умов діяльності прозорого та ефективного механізму реалізації сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача. Законопроект спрямований на виключення з Податкового кодексу України положень, які негативно впливають на зацікавленість сільського населення вирощувати сільськогосподарську продукцію, а також приймати участь в діяльності сільськогосподарських кооперативів.

На сьогоднішній день норми чинного податкового законодавства України створили несприятливі умови для діяльності фізичних осіб - сільськогосподарських товаровиробників, які виробляють продукцію повсякденного споживання - картоплю, інші овочі, фрукти, молоко та м'ясо.

Так, відповідно до підпункту 165.1.24. статті 165 Податкового кодексу України доходи від відчуження безпосередньо власником сільськогосподарської продукції, вирощеної ним на земельних ділянках особистого селянського господарства, не оподатковуються податком з доходів фізичних осіб, лише за умови, що розмір земельної ділянки, наданої для ведення особистого селянського господарства, не було збільшено шляхом виділення в натурі земельної частки (паю).

Дана норма передбачає фактично оподаткування загальної суми виручки від реалізації сільськогосподарської продукції, а не доходу власника, який виростив та продав дану продукцію.

Крім того, фізичні особи виробники при реалізації своєї сільськогосподарської продукції закупівельним підприємствам, які є податковими агентами, отримують занижену ціну за вирощену продукцію у зв'язку із виплатою податку на доходи з фізичних осіб.

Слід також зазначити, що фізичні особи в більшості випадків володіють саме земельними ділянками особистого селянського господарства, які збільшено шляхом виділення в натурі земельної частки (паю).

Це призвело до того, що селяни з метою ухилення від оплати зазначеного податку, вимушені реалізовувати вирощену ними сільськогосподарську продукцію на

стихійних ринках або через осіб, які не мають земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства, розмір яких було збільшено шляхом виділення в натурі земельної частки (паю).

Таким чином, низький рівень закупівельних цін, відсутність ефективних та стабільних каналів збуту сільськогосподарської продукції робить її виробництво збитковим. Наслідком цього є скорочення чисельності сільськогосподарських виробників, відпливу працездатного населення з сільської місцевості та інші негативні наслідки.

Аналогічна проблема існує при оподаткуванні податком з доходів фізичних осіб доходів від кооперативних виплат та/або від одержання паю членом виробничого сільськогосподарського кооперативу у разі його виходу з кооперативу, отриманих членом виробничого сільськогосподарського кооперативу (підпункт 165.1.48. статті 165 Податкового кодексу України)

Крім того, відповідно до цього положення Податкового кодексу України зазначені доходи не оподатковуються податком з доходів фізичних осіб також за умови, що такий дохід отриманий членом виробничого кооперативу, членами якого є виключно фізичні особи та який здійснює виробництво молока та м'яса. Тобто, члени сільськогосподарських виробничих кооперативів, які виробляють іншу ніж молоко та м'ясо продукцію, а також члени обслуговуючих кооперативів знаходяться в гіршому становищі оскільки позбавлені у такому випадку пільги при оподаткуванні податком з доходів фізичних осіб.

Також в нерівних умовах щодо оподаткування знаходяться фізичні особи-члени тих кооперативів, поряд з якими приймають участь в їх діяльності юридичні особи. На нашу думку, наявність юридичних осіб в кооперативі жодним чином не впливає на розмір кооперативних виплат фізичним особам-членам такого кооперативу, оскільки вони виплачуються з урахуванням трудової участі фізичної особи-члена кооперативу (частина 1 статті 24 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію»).

Усунення вищезазначених обмежень дозволить забезпечити однаковий та справедливий підхід оподаткування виробників сільськогосподарської продукції та членів сільськогосподарських кооперативів всіх видів, та відповідно створить однакові умови їх розвитку.

Слід також зазначити, що на сьогодні Податковий кодекс України не відносить до валових витрат сільськогосподарського кооперативу кооперативні виплати членам цього кооперативу.

Члени сільськогосподарського кооперативу за свою трудову участь у діяльності цього кооперативу отримують оплату у вигляді кооперативних виплат (частина 1 статті 24 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію»). В той же час, кооперативні виплати до оплати праці не належать (стаття 26 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію»). Тобто, на відміну від заробітної плати та інших виплат робітникам, зайнятим у виробництві товарів, кооперативні виплати не входять до складу прямих витрат та відповідно не можуть бути включені до собівартості виготовлених та реалізованих сільськогосподарськими кооперативами товарів. Така ситуація створює додаткове необґрунтоване податкове навантаження на сільськогосподарські кооперативи та відповідно ускладнює їх розвиток.

З метою забезпечення стабільного існування та розвитку сільськогосподарських кооперативів законопроектом пропонується внести зміни до Податкового кодексу України та передбачити, що кооперативні виплати членам сільськогосподарського кооперативу включаються до складу прямих витрат такого кооперативу.

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України «Про внесення змін до статті 304 Податкового кодексу України (щодо податкового стимулювання сільськогосподарських товаровиробників)»

Номер, дата реєстрації: 10094 від 21.02.2012

Ініціатор: Народний депутат України Самойленко Ю.П.

Метою закону є податкове стимулювання сільськогосподарських товаровиробників

Норми статті 304 Податкового кодексу України визначають розміри ставок, які застосовуються до сільськогосподарських товаровиробників, платників фіксованого сільськогосподарського податку. Розміри ставок визначаються відповідно до нормативної грошової оцінки вартості земель наданих у користування відповідним сільськогосподарським товаровиробникам.

Так як згідно статті 301 Податкового кодексу України, платниками даного податку можуть бути виключно сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків, то відповідно зменшення розміру податку вдвічі для товаровиробників, які вперше стають його платниками, матиме стимулюючий ефект.

Тому з метою стимулювання зростання кількості нових сільськогосподарськи товаровиробників розроблено даний законопроект.

<http://zakon.rada.gov.ua>

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» (щодо посилення державної підтримки сільського господарства в умовах його критичного стану в 2012 році)»

Номер, дата реєстрації: 10114 від 23.02.2012

Ініціатор: Народні депутати України Кравчук В.П., Болюра А.В., Кириленко І.Г., Шустік О.Ю., Кошин С.М., Сас С.В.

Основним завданням проекту закону є відновлення належного фінансування державою заходів з підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції та стабілізація ситуації у сільськогосподарській галузі в поточному році, забезпечення продовольчої безпеки держави, зумовлених загальною метою необхідності посилення державної підтримки розвитку сільського господарства на ринкових засадах.

Напередодні весняно-польових робіт ситуація в сільському господарстві України є вкрай загрозливою.

Тривала засуха другої половини минулого року спричинила суттєвий недосів головної продовольчої культури – озимої пшениці, а отримані восени сходи лише на половині площі були в задовільному стані. В результаті дії аномально низьких температур наприкінці зими загибель озимих може скласти ще близько 2 млн. га, а загальна площа пересіву досягне 3-5 млн. га. За оцінками експертів, додаткові витрати агрогосподарств збільшаться на 7 млрд. гривень. Таких ресурсів у більшості товаровиробників немає.

Ситуація суттєво погіршується тим, що невпинно зростають ціни на паливно-мастильні матеріали, добрива, засоби захисту рослин, насіння, техніку. В цих умовах, а також під тиском світової фінансової кризи, суттєво погіршені можливості кредитування галузі.

І в той же час значно скоротились обсяги державної підтримки АПК.

Так, порівняно з 2008 роком видатки Загального фонду Державного бюджету на розвиток аграрної галузі в 2012 році скоротились із 6,4 млрд. гривень до 0,8 млрд. грн. або у 8 разів.

Не можна не відзначити і те, що основні видатки на розвиток галузі віднесені до Спеціального фонду Державного бюджету, невизначеність джерел формування якого ставить під загрозу фінансування головних програм державної підтримки вітчизняного сільськогосподарського виробництва.

Всі ці обставини і фактори є реальними загрозами продовольчої безпеки держави не лише у поточному році, але і на найближче майбутнє.

<http://zakon.rada.gov.ua>

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА

01.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. №179»

На виконання Закону України "Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру" щорічно Кабінетом Міністрів України встановлюються мінімальні ціни на цукор та цукрові буряки, нижче яких суб'єкти підприємницької діяльності не мають права їх реалізовувати на внутрішньому ринку. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. № 179 "Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2011 р. по 1 вересня 2012 р." встановлено мінімальні ціни на цукрові буряки та цукор на поточний маркетинговий період відповідно на рівні 407 та 5910 гривень за тону з урахуванням ПДВ.

В Україні з цукрових буряків урожаю 2011 року вироблено 2,33 млн тонн цукру білого при потребі внутрішнього ринку на період 2011/2012 маркетингового року 1,86 млн тонн (квота "А").

Це означає, що внутрішній ринок в повному обсязі забезпечений буряковим цукром власного виробництва і створено експортний потенціал в обсязі понад 400 тис тонн.

У період 2011/2012 маркетингового року внутрішній ринок цукру характеризується значним перевищенням пропозиції над попитом, зміною кон'юнктури ринку, що змушує його виробників та утримувачів здійснювати реалізацію продукції за ціною нижче затвердженої мінімальної ціни.

Так, за період з 1 вересня 2011 року до 20 січня 2012 року оптово-відпускні ціни у виробників цукру знизилися на 28 відсотків. У третій декаді січня 2012 року фактичні оптово-відпускні ціни на цукор знаходяться в межах 5300 - 5500 гривень за тону, тобто на 7 - 10 відсотків нижче затвердженої мінімальної ціни.

Відповідно до чинного законодавства у разі реалізації цукру за цінами, нижчими від встановленої мінімальної ціни, з суб'єкта підприємницької діяльності стягується штраф у розмірі подвійної вартості цукру, реалізація якого здійснена з порушенням встановленого порядку.

У таких умовах ряд виробників цукру фактично стають заручниками ситуації, коли вони не в змозі реалізувати вироблений цукор за ринковими цінами без порушення законодавства.

З метою приведення у відповідність до кон'юнктури ринку рівня мінімальної ціни на цукор Міністерством аграрної політики та продовольства України розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. №179», яким пропонується знизити рівень мінімальної ціни на цукор квоти "А" у період з 1 лютого до 1 вересня 2012 року і затвердити на рівні 5100 грн. за одну тону з урахування ПДВ.

Зазначений проект розміщено на офіційному WEB-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Пропозиції та зауваження можна надсилати протягом місяця з дня оприлюднення за поштовими адресами:

01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 24, Департамент продовольства Міністерства аграрної політики та продовольства України, електронна адреса: fooddept@minaprk.gov.ua,

01011, м. Київ, вул. Арсенальна, 9/11, Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва, електронна адреса: mail@dkrp.gov.ua

Метою прийняття постанови Кабінету Міністрів України "Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. №179" є приведення у відповідність до кон'юнктури ринку рівня мінімальної ціни на цукор шляхом внесення зміни до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. № 179 "Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2001 р. по 1 вересня 2012 р.", як це передбачено частиною 4 статті 6 Закону України "Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру". Пропонується знизити рівень мінімальної ціни на цукор квоти "А" у період з 1 лютого до 1 вересня 2012 року і затвердити на рівні 5100 грн. за одну тунну з урахування ПДВ.

На виконання Закону України "Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру" щорічно Кабінетом Міністрів України встановлюються мінімальні ціни на цукор та цукрові буряки, нижче яких суб'єкти підприємницької діяльності не мають права їх реалізовувати на внутрішньому ринку. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. № 179 "Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2011 р. по 1 вересня 2012 р." встановлено мінімальні ціни на цукрові буряки та цукор на поточний маркетинговий період відповідно на рівні 407 та 5910 гривень за тунну з урахуванням ПДВ.

В Україні з цукрових буряків урожаю 2011 року вироблено 2,33 млн тонн цукру білого при потребі внутрішнього ринку на період 2011/2012 маркетингового року 1,86 млн тонн (квота "А").

Це означає, що внутрішній ринок в повному обсязі забезпечений буряковим цукром власного виробництва і створено експортний потенціал в обсязі понад 400 тис тонн.

У період 2011/2012 маркетингового року внутрішній ринок цукру характеризується значним перевищенням пропозиції над попитом, зміною кон'юнктури ринку, що змушує його виробників та утримувачів здійснювати реалізацію продукції за ціною нижче затвердженої мінімальної ціни.

Так, за період з 1 вересня 2011 року до 20 січня 2012 року оптово-відпускні ціни у виробників цукру знизилися на 28 відсотків. У третій декаді січня 2012 року фактичні оптово-відпускні ціни на цукор знаходяться в межах 5300 - 5500 гривень за тунну, тобто на 7 - 10 відсотків нижче затвердженої мінімальної ціни.

Відповідно до чинного законодавства у разі реалізації цукру за цінами, нижчими від встановленої мінімальної ціни, з суб'єкта підприємницької діяльності стягується штраф у розмірі подвійної вартості цукру, реалізація якого здійснена з порушенням встановленого порядку.

У таких умовах ряд виробників цукру фактично стають заручниками ситуації, коли вони не в змозі реалізувати вироблений цукор за ринковими цінами без порушення законодавства.

www.minagro.kiev.ua

06.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України "Про затвердження Порядку офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його

поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки”

З метою отримання зауважень та пропозицій проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України “Про затвердження Порядку офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки” та аналізу регуляторного впливу зазначеного проекту Міністерство аграрної політики та продовольства України оголошує про його публікацію.

Цей проект надасть змогу реалізувати вимоги Закону України “Про карантин рослин”, пункт 49 “Плану заходів щодо виконання у 2011 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу”, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.08.2011 №790-р.

Крім того, надасть змогу суб’єктам господарювання отримувати офіційний статус місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, які знаходяться у їх власності або користуванні (в тому числі оренди), отримувати карантинний сертифікат за результатами інспектування без здійснення відбору зразків та фітосанітарної експертизи при переміщенні рослин та продуктів рослинного походження отримувати дозвільні документи без додаткових необґрунтованих затримок транспортних засобів.

Зазначений проект разом з аналізом регуляторного впливу розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України – www.new.minagro.gov.ua.

Зауваження та пропозиції стосовно проекту та аналізу регуляторного впливу у письмовій та електронній формі можна надавати протягом місяця з дня опублікування цього оголошення за адресою:

Міністерство аграрної політики та продовольства України, 01001, м. Київ, вул. Хрещатик 24, e-mail: post@golovderzhkarantyn.gov.ua.

Цілями розробки та затвердження Порядку офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки є:

- виконання вимог Закону України “Про карантин рослин”;
- реалізація пункту 49 Плану заходів щодо виконання у 2011 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.08.2011 №790-р;
- покращення фітосанітарного стану території країни;
- надання змоги особам отримувати офіційний статус місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів;
- гармонізація чинного законодавства.

Проект наказу розроблений відповідно до Закону України “Про карантин рослин”, підпункту 7.252 пункту 4 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого Указом Президента України від 24 квітня 2011 року № 500, Порядку проведення огляду, обстеження, аналізу, фумігації (знезараження) та інспектування (оформлення фітосанітарного та карантинного сертифікатів) об’єктів регулювання у сфері карантину рослин, затвердженого Постановою кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 № 705, директив Ради Європейської Комісії від 08.05.2000 № 2000/29/ЄС “Про заходи захисту від інтродукції на територію Спільноти організмів, шкідливих для рослин або рослинних продуктів, та від їхнього поширення на території Спільноти” (далі - Директива Ради 2000/29/ЄС), від 30.07.1992 № 92/70/ЄС “Про запровадження порядку проведення досліджень в рамках визнання зон, що

перебувають під охороною у Спільноті” (далі - Директива Ради 92/70/ЄС), від 24.06.1993 №93/51/ЄС “Щодо встановлення правил переміщення певних рослин, рослинних продуктів, або інших об’єктів через територію зони, що охороняється, а також переміщення таких рослин, рослинних продуктів, або інших об’єктів, місцем походження яких є територія зони, що охороняється, і які переміщуються в межах цієї зони” (далі - Директива Ради 93/51/ЄС), Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів від 01.01.1995 та з метою реалізації плану заходів щодо виконання у 2011 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

На сьогоднішній день на Україні відсутній нормативний акт, яким затверджено Порядок офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки (далі – Порядок), що ускладнює проведення процедури та адаптацію національного законодавства в сфері фітосанітарії до законодавства Європейського Союзу, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.08.2011 №790-р.

Крім цього, відсутність Порядку унеможливує отримання як юридичною, так і фізичною особою офіційного статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів та спрощення процедури переміщення об’єктів регулювання в межах країни.

www.minagro.kiev.ua

06.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013 р.»

На виконання законів України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру», «Про державну підтримку сільського господарства України» розроблений проект постанови Кабінету Міністрів України «Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013 р.», яким передбачено установа граничного розміру квоти поставки цукру на внутрішній ринок (квота «А») у період з 1 вересня 2012 року до 1 вересня 2013 року, мінімальних цін на цукрові буряки та цукор квоти його поставки на внутрішній ринок.

Основною метою прийняття зазначеної постанови є забезпечення стабілізації виробництва цукросировини та цукру, задоволення внутрішньої потреби держави в цукрі, регулювання внутрішнього його ринку, створення реальних передумов для оптимального функціонування галузі в умовах членства України в СОТ.

Визначення мінімальних цін на цукрові буряки та цукор сприятиме подоланню інфляційних процесів, відходу від давальницької схеми переробки цукросировини, встановленню партнерських відносин на паритетних засадах між усіма учасниками бурякоцукрового комплексу.

Зазначений проект розміщено на офіційному WEB-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Пропозиції та зауваження можна надсилати протягом місяця з дня оприлюднення за поштовими адресами:

01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 24, Департамент продовольства Міністерства аграрної політики та продовольства України, електронна адреса: fooddept@minap.gov.ua,

01011, м. Київ, вул. Арсенальна, 9/11, Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва, електронна адреса: mail@dkrp.gov.ua

Основною метою прийняття зазначеної постанови є забезпечення стабілізації виробництва цукросировини та цукру, задоволення внутрішньої потреби держави в цукрі, регулювання внутрішнього його ринку, створення реальних передумов для оптимального функціонування галузі в умовах членства України в СОТ.

Визначення мінімальних цін на цукрові буряки та цукор сприятиме подоланню інфляційних процесів, відходу від давальницької схеми переробки цукросировини, встановленню партнерських відносин на паритетних засадах між усіма учасниками бурякоцукрового комплексу.

На виконання законів України "Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру", "Про державну підтримку сільського господарства України" розроблений проект постанови Кабінету Міністрів України "Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013 р.", яким передбачено установа граничного розміру квоти поставки цукру на внутрішній ринок (квота "А") у період з 1 вересня 2012 року до 1 вересня 2013 року, мінімальних цін на цукрові буряки та цукор квоти його поставки на внутрішній ринок.

Мінекономрозвитку листом від 28 жовтня 2011 р. № 3713-25/3 пропонує визначити граничний розмір квоти поставки цукру на внутрішній ринок (квоти "А") на період з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013 р. в обсязі 1833 тис. тонн.

Вказаний обсяг квоти "А" має забезпечити поставки цукру за такими напрямками:

- фонд споживання населенням, виходячи з середньодушового споживання (на рівні науково обґрунтованої норми - 38 кг за рік) - 1726 тис. тонн.
- інше споживання - 107 тис. тонн.

www.minagro.kiev.ua

06.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження режимів рибальства у 2012 році»

Для отримання зауважень та пропозицій до вищезазначеного проекту наказу, підготовленого з метою приведення нормативно-правових актів у сфері регулювання промислового рибальства та спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) відповідно із статтями 8 та 31 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», Міністерство аграрної політики та продовольства України оголошує про публікацію проекту наказу «Про затвердження режимів рибальства у 2012 році» в мережі Інтернет на офіційному веб-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України: www.minagro.gov.ua.

Свої зауваження та пропозиції прохання надсилати до: Міністерства аграрної політики та продовольства України (вул. Хрещатик 24, м. Київ, 01001, www.minagro.gov.ua).

Строк, протягом якого від громадськості приймаються зауваження та пропозиції – один місяць з дня оприлюднення проекту наказу «Про затвердження режимів рибальства у 2012 році».

Метою прийняття наказу Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження режимів рибальства у 2012 році» є впровадження організації промислу в Азово-Чорноморському басейні, дніпровських водосховищах та внутрішніх водоймах.

А також здійснення відповідного державного контролю (нагляду) природоохоронними органами за регламентацією вилучення ресурсу загальнодержавного значення (водних біоресурсів) користувачами різних форм власності.

Проект наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження режимів рибальства у 2012 році» підготовлений відповідно статті 8 та 31 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» та підпункту 7 пункту 4 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого Указом Президента України від 23.04.2011 № 500, а також відповідно до протоколу науково-промислової ради Держрибагентства України (протокол від 15.12.2011 № 1).

www.minagro.kiev.ua

07.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”

З метою забезпечення громадського обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” Міністерство аграрної політики та продовольства України оголошує про його публікацію.

Повний пакет документів до проекту постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” та аналізу регуляторного впливу зазначеного проекту розміщено в мережі Інтернет на офіційному веб-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України за адресою <http://www.minagro.gov.ua>. Зауваження та пропозиції стосовно проекту та аналізу регуляторного впливу у письмовій та електронній формі можна надавати протягом місяця з дня опублікування цього оголошення за адресою: Міністерство аграрної політики та продовольства України, вул. Хрещатик, 24, м. Київ, 01001; е-mail: homichak@minap.kiev.ua.

Метою прийняття проекту постанови є удосконалення Порядку обліку зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним відповідно до норм чинного законодавства.

У зв'язку із прийняттям Податкового кодексу України, відповідно до пунктів 228.6 та 228.7 якого встановлено, що вилучені в дохід держави (конфісковані) спирт етиловий та алкогольні напої підлягають знищенню або промисловій переробці, а тютюнові вироби - знищенню у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, виникла необхідність приведення у відповідність до зазначених норм Податкового кодексу України Порядку обліку зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним.

Відповідно до пункту 5 Прикінцевих положень Закону України від 20.05.2010 № 2275-VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України" розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 139-р затверджено план заходів щодо запобігання у 2011 році контрабандному ввезенню та виробництву фальсифікованих піддакцизних товарів.

Проект постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку обліку зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2004 р. № 508” розроблено Мінагрополітики України на виконання пункту 6 плану заходів щодо запобігання у 2011 році контрабандному ввезенню та виробництву фальсифікованих підакцизних товарів, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 139-р, та з метою реалізації пунктів 228.7 та 228.7 статті 228 Податкового кодексу України.

ЗМІНИ,

що вносяться до Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним

1. Пункт 3 доповнити абзацом такого змісту:

“Спирт етиловий, алкогольні напої та тютюнові вироби зберігаються у місцях зберігання, відомості про місцезнаходження яких внесені до Єдиного державного реєстру місць зберігання, а така продукція, що перебуває під митним контролем, у встановлених законом випадках може також зберігатися на складах митних органів.”.

2. У пункті 7:

1) в абзаці першому слова “містах без районного поділу, районах у містах, представників міжрайонних та об’єднаних” замінити словами “містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах, міжрайонних, об’єднаних та спеціалізованих”;

2) абзац четвертий викласти у такій редакції:

“Місцеві податкові інспекції на основі актів опису, оцінки та передачі майна забезпечують здійснення загального контролю за повнотою та своєчасністю перерахування до відповідного бюджету виручки від реалізації майна чи продуктів його переробки, утилізації, а також відповідних податків. Сума можливої виручки від реалізації продуктів переробки майна, його утилізації визначається на підставі розрахунка, проведеного підприємством, яке здійснюватиме переробку або утилізацію.”;

3) абзац п’ятий після слова “через” доповнити словами “, підприємства роздрібною торгівлі”, а після слова “знищення” доповнити словами “, утилізації, переробки”.

3. Підпункти “з” та “и” пункту 8 замінити підпунктом “з” такого змісту:

“3) спирт етиловий, алкогольні напої та тютюнові вироби — за ринковими цінами або за цінами, що регулюються законодавством.”;

4. У пункті 9:

1) у підпункті 3 слово “Держкомветеранів” замінити словами “Державній службі з питань інвалідів та ветеранів”;

2) підпункт 13 викласти у такій редакції:

“13) спирт етиловий та алкогольні напої підлягають промисловій переробці або знищенню, а тютюнові вироби знищенню.”;

3) підпункт 14 виключити;

4) у підпункті 16 слова “Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку” і “Державною податковою адміністрацією” замінити відповідно словами “Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку” і “ДПС”.

5. Абзац четвертий пункту 10 виключити.

6. Пункт 14 викласти у такій редакції:

“14. Кошти, одержані від реалізації майна, продуктів його переробки, утилізації перераховуються до відповідного бюджету або в установлених законом випадках на рахунки митних органів у строк, що становить не більш як сім банківських днів від дня продажу (передачі).

При цьому кошти, одержані від реалізації продуктів переробки майна, перераховуються з урахуванням положень пункту 16 цього Порядку.”

7. Назву розділу “Знищення (утилізація) майна” викласти у такій редакції:

“Переробка, утилізація або знищення майна”.

8. Абзац третій пункту 16 замінити абзацами такого змісту:

“Переробка або знищення спирту етилового, алкогольних напоїв та знищення тютюнових виробів здійснюється за рішенням комісії, утвореної відповідно до пункту 7 цього Порядку, з дотриманням таких вимог:

1) для вирішення питання переробки (знищення) спирту етилового та алкогольних напоїв комісією за необхідності можуть залучатися представники територіальних органів Мінекономрозвитку, Держветфітослужби та державних підприємств — виробників спирту. Рішення про переробку (знищення) спирту етилового та алкогольних напоїв приймається з урахуванням економічної доцільності їх промислової переробки, з обсягу вилученої партії, вмісту спирту, витрат на транспортування, а в разі необхідності — на підставі висновків зазначених органів та підприємств.

Промислова переробка спирту етилового та алкогольних напоїв здійснюється на державних підприємствах — виробниках спирту, перелік яких визначає Мінагрополітики за погодженням з ДПС.

Підприємство, що здійснило переробку спирту етилового та алкогольних напоїв, реалізує продукти переробки та перераховує отримані кошти до відповідного бюджету або в установлених законом випадках на рахунки митних органів з урахуванням положень пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 1998 р. № 1340.

Скляний посуд з-під перероблених алкогольних напоїв оприбутковується за ціною можливої реалізації, а у разі неможливості реалізації скляного посуду — за ціною склабою з подальшою його реалізацією та перерахуванням коштів до державного бюджету;

2) знищення спирту етилового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів здійснюється за погодженням з державною санітарно-епідеміологічною службою шляхом спалювання, руйнування, фізико-хімічної, біологічної або іншої обробки відповідно до вимог законодавства. Комісія приймає рішення про знищення спирту етилового та алкогольних напоїв, якщо їх переробляти економічно недоцільно. Знищення за рішенням комісії може проводитися на підприємствах, виробництво яких пройшло атестацію на виконання відповідних робіт згідно із Законом України “Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції”.

Тютюнові вироби, вміщені в упаковку (тару), знищуються в такій упаковці (тарі).

Методи знищення продукції повинні відповідати таким вимогам:

виключати можливість подальшого відновлення первинних споживчих властивостей продукції або використання її за призначенням;

забезпечувати дотримання законодавства про захист санітарного та епідемічного благополуччя населення та охорону навколишнього природного середовища, зокрема виключати можливість утворення отруйних, токсичних, шкідливих і потенційно небезпечних речовин та відходів;

виключати можливість підміни продукції, яка підлягає знищенню.”

У зв’язку з цим абзац четвертий вважати абзацом чотирнадцятим.

9. Пункт 18 викласти у такій редакції:

“18. Повернення майна відбувається за рішенням суду або за рішенням керівника органу, в якому майно перебуває на обліку, за наявності відповідних підстав у порядку, встановленому органом, що здійснив його вилучення, або міністерством, керівник якого спрямовує та координує діяльність такого органу. У разі відсутності

майна повернення його вартості здійснюється у розмірі, встановленому підпунктом 6 пункту 9 розділу VI Бюджетного кодексу України.

Повернення за рішенням суду національної та іноземної валюти здійснюється Казначейством у валюті платежу, яка була зарахована до бюджету, або за заявою одержувача у гривневому еквіваленті за офіційним курсом, установленим Національним банком на дату проведення операції.”.

10. У пункті 19 слова “Державна податкова адміністрація” замінити словом “ДПС”.

www.minagro.kiev.ua

08.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту наказу Мінагрополітики України "Про затвердження Ветеринарно-санітарних вимог для потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва"

З метою гармонізації законодавства нашої держави до міжнародних вимог, а також приведення у відповідність до вимог Законів України "Про безпечність та якість харчових продуктів" від 06.09.2005 № 2809-IV та "Про ветеринарну медицину" від 16.11.2006 № 361-V Міністерство аграрної політики та продовольства України розробило проект наказу "Про затвердження Ветеринарно-санітарних вимог для потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва".

Наказом затверджуються Вимоги, які мають виконувати оператори потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва та спеціалісти державної служби ветеринарної медицини при здійсненні державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду за діяльністю таких потужностей (об'єктів).

Реалізація вказаного проекту наказу буде здійснюватися з урахуванням вимог міжнародних стандартів, інструкцій та рекомендацій при проведенні державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду у сфері обігу продуктів бджільництва, а також сприяти адаптації законодавства України з питань ветеринарної медицини до законодавства Європейського Союзу (*acquis communautaire*).

Підготовлений проект наказу Мінагрополітики "Про затвердження Ветеринарно-санітарних вимог для потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва" разом з аналізом регуляторного акта знаходиться на офіційному веб-сайті Міністерства аграрної політики України www.minagro.gov.ua. та оприлюднений 1 грудня 2011 року на офіційному веб-сайті Держветфітослужби у розділі "Законодавство" (підрозділ "проекти нормативних актів").

Зауваження та пропозиції до зазначеного проекту наказу можна надсилати протягом 45 днів з дня їх оприлюднення на поштові та електронні адреси:

Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України:

вул. Б. Грінченка, 1, м. Київ, 01001, semenchuk@vet.gov.ua, smo@vet.gov.ua.

Основною метою акта є запровадження сучасних правил проведення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду за діяльністю потужностей (об'єктів) щодо виробництва продуктів бджільництва.

Наказом затверджуються Вимоги, які мають виконувати оператори потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва та спеціалісти державної служби ветеринарної медицини при здійсненні державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду за діяльністю таких потужностей (об'єктів).

Проект наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України "Про затвердження Ветеринарно-санітарних вимог для потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва" розроблено на виконання статті 5 Закону України "Про безпечність та якість харчових продуктів" від 06.09.2005 № 2809-IV та статті 7 Закону України "Про ветеринарну медицину" від 16.11.2006 № 361-V.

www.minagro.kiev.ua

09.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок встановлення лімітів та прогнозів допустимого вилову водних біоресурсів»

Для отримання зауважень та пропозицій до вищезазначеного проекту постанови Кабінету Міністрів України, підготовленого з метою приведення нормативно-правових актів у сфері регулювання промислового рибальства та спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) відповідно із статтями 28 та 29 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», Міністерство аграрної політики та продовольства України оголошує про публікацію проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок встановлення лімітів та прогнозів допустимого вилову водних біоресурсів» в мережі Інтернет на офіційному веб-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України: www.minagro.gov.ua.

Свої зауваження та пропозиції прохання надсилати до Міністерства аграрної політики та продовольства України вул. Хрещатик 24, м. Київ, 01001, www.minagro.gov.ua).

Строк, протягом якого від громадськості приймаються зауваження та пропозиції – один місяць з дня оприлюднення проекту наказу «Про затвердження режимів рибальства у 2012 році».

Проектом постанови Кабінету Міністрів України передбачається створення економічного та організаційного механізму, спрямованого на розв'язання проблем забезпечення розвитку рибного господарства та конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках продукції промислового рибальства, що дасть змогу забезпечити населення України рибною продукцією відповідно до науково-обґрунтованих норм споживання.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок встановлення лімітів та прогнозів водних біоресурсів» розроблено на виконання статей 28 та 29 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів».

ПОЛОЖЕННЯ про порядок встановлення лімітів та прогнозів допустимого вилову водних біоресурсів

1. Дане Положення розроблено відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» і визначає порядок встановлення лімітів та прогнозів допустимого вилову водних біоресурсів в межах юрисдикції України, а також лімітів на спеціальне використання водних біоресурсів у відкритому морі, територіальному морі та виключних (морських) економічних зонах іноземних держав.

2. Ліміти водних біоресурсів (далі-ліміти) встановлюються на певний період часу (як правило, на наступний календарний рік) для конкретних видів водних біоресурсів у відповідних рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах).

Ліміти для відкритого моря, територіальних морів і виключних (морських) економічних зон іноземних держав можуть встановлюватися на інший термін, якщо це передбачено міжнародними домовленостями або рішеннями міжнародних регіональних організацій з управління рибальством.

Прогнози допустимого вилову водних біоресурсів (далі-прогнози допустимого вилову) встановлюються на наступний промисловий сезон (як правило, на календарний рік) для конкретних видів водних біоресурсів і рибогосподарських водних об'єктів (їх частинах), в межах яких буде здійснюватися спеціальне використання цих ресурсів.

3. Ліміти встановлюються з метою збереження і забезпечення раціонального використання окремих видів водних біоресурсів, що зазнають інтенсивної промислової експлуатації та (або) які відрізняються незадовільним станом.

Для регулювання водних біоресурсів, стан запасів яких може суттєво змінюватися протягом року, можуть визначатися прогнози допустимого вилову. Прогноз допустимого вилову може корегуватися під час здійснення промислу на основі результатів нових наукових досліджень про стан запасів водних біоресурсів.

Використання видів водних біоресурсів, для яких або особливості їх розподілу у водоймі, або технічні можливості промислу не дозволяють досягнути рівнів вилучення, що загрожують їх стану, здійснюється без встановлення лімітів та прогнозів допустимого вилову.

Ліміти та прогнози допустимого вилову не встановлюються на ті види (групи видів) водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), які використовуються для цілей аквакультури і є ізольованими (штучно створені або відокремлені від природного водного об'єкта з використанням споруд або технічних пристроїв).

4. У тих випадках, коли при використанні водних біоресурсів здійснюється вилучення з природного середовища кількох споріднених видів водних біоресурсів, відмінність між якими незначна, ліміт та прогноз допустимого вилову може встановлюватися на відповідну групу видів таких ресурсів.

У тих випадках, коли який-небудь вид водних біоресурсів мігрує в межах декількох рибогосподарських водних об'єктів (їх частинах), ліміт та прогноз допустимого вилову встановлюється для сукупності цих рибогосподарських водних об'єктів (їх частин).

5. Ліміти та прогнози допустимого вилову встановлюються для рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), які перебувають під юрисдикцією України.

Ліміти встановлюються також за межами юрисдикції України:

а) в районах дії міжнародних регіональних організацій з управління рибальством, членом яких є Україна, якщо обмеження обсягів вилову передбачено рішеннями цих організацій;

б) у відкритому морі, якщо це передбачено міжнародно-правовими зобов'язаннями України;

в) у водах, що знаходяться під юрисдикцією інших держав, якщо це передбачено міжнародними договорами України.

6. Перелік видів водних біоресурсів, щодо яких встановлюються ліміти, та обсяги лімітів затверджуються Мінагрополітики, на підставі наукових обґрунтувань, підготованих науковими установами, підприємствами та організаціями.

7. Прогнози допустимого вилову визначаються Держрибагентством, на підставі наукових обґрунтувань, підготовлених науковими установами, підприємствами та організаціями.

8. Держрибагентство організовує здійснення наукових досліджень водних біоресурсів, необхідних для розробки наукових обґрунтувань лімітів та прогнозів допустимого вилову, а також наукового забезпечення участі України в міжнародних регіональних організаціях з управління рибальством або виконання зобов'язань Україною за відповідними міжнародними домовленостями.

9. Обґрунтування лімітів та прогнозів допустимого вилову водних біоресурсів за видами (групами видів) у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) розробляють наукові установи, підприємства та організації, що належать до сфери управління Держрибагентства, наукові установи що належать до Національної академії наук та (або) Української академії аграрних наук, на замовлення Держрибагентства.

Наукові обґрунтування щодо лімітів та прогнозів допустимого вилову у наступному році подаються науковими установами, підприємствами та організаціями до 1 серпня поточного року на розгляд Держрибагентства, і повинні містити такі відомості:

- перелік методик, використаних при оцінці запасів водних біоресурсів,
- оцінку впливу біотичних, абіотичних факторів та антропогенних чинників на біологічний стан водних біоресурсів,
- обсяги вилову водних біоресурсів за попередні п'ять років,
- дані щодо сучасного стану запасів водних біоресурсів та обсяги встановлення на їх основі лімітів та прогнозів допустимого вилову, що пропонуються,
- висновок щодо використання окремих видів водних біоресурсів (груп видів) без встановлення лімітів та прогнозів допустимого вилову,
- пропозиції щодо рибницьких, меліоративних та інших заходів з поліпшення середовища перебування водних біоресурсів, відновлення чисельності, оптимізації їх видового складу,
- дані що до допустимої кількості суден, знарядь лову (за типами) та їх промислове навантаження, які необхідні для використання певних об'єктів промислу.

Держрибагентство узагальнює подані матеріали і до 1 вересня поточного року затверджує прогнози допустимого вилову водних біоресурсів, а також направляє наукові обґрунтування щодо встановлення лімітів для затвердження до Мінагрополітики.

Мінагрополітики, розглядає та затверджує ліміти в місячний термін з дня отримання документів.

10. У випадках передбачених частиною другою пункту 5 цього порядку ліміти встановлюються згідно з відповідними рішеннями міжнародних регіональних організацій з управління рибальством або міжнародним зобов'язанням України.

Якщо обмеження вилову передбачені відповідними рішеннями міжнародних регіональних організацій з управління рибальством або міжнародними зобов'язаннями України, то ліміти та прогнози допустимого вилову встановлюються на підставі цих рішень.

Якщо який-небудь вид водних біоресурсів експлуатується користувачами кількох держав, зокрема й України, а рішеннями міжнародних регіональних організацій з управління рибальством або міжнародними зобов'язаннями України передбачено загальне обмеження вилову цього виду водних біоресурсів без розподілу на національні квоти, то для цього виду встановлюється прогноз допустимого вилову, що передбачає спільне його використання користувачами відповідних держав.

Прогнози допустимого вилову, обумовлені рішеннями міжнародних регіональних організацій з управління рибальством або міжнародними зобов'язаннями України, встановлюються Держрибагентством не пізніше двох тижнів після отримання відповідних рішень.

11. Затвердження змін, що вносяться протягом поточного року до встановлених лімітів, Мінагрополітики, здійснює в місячний термін після подання Держрибагентством наукових обґрунтувань щодо змін лімітів за видами (групами видів) у відповідних рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах).

При використанні виду водних біоресурсів, для якого встановлений прогноз допустимого вилову, відповідальний орган рибоохорони зобов'язаний сповістити про досягнення 80% вилову від обсягу, що передбачений прогнозом допустимого вилову, відповідну наукову установу, підприємство або організацію. Наукова установа, підприємство або організація протягом тижня після отримання цієї інформації зобов'язана направити до Держрибагентства наукове обґрунтування можливості зміни величини допустимого вилову. На підставі цього наукового обґрунтування, що містить нові наукові дані, Держрибагентство може змінювати (уточнювати) прогноз допустимого вилову.

При вилученні обсягу допустимого вилову, якій передбачений лімітом та прогнозом допустимого вилову, лов припиняється.

www.minagro.kiev.ua

17.02.2012

Повідомлення про оприлюднення проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України "Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр тварин"

З метою отримання зауважень та пропозицій до проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України "Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр тварин" Міністерство аграрної політики та продовольства України оголошує про його публікацію.

Дата оприлюднення: 30 грудня 2011 р.

Стислий зміст проекту наказу:

- визначення категорій та обсягів інформації, яка подається і вноситься в Єдиний державний реєстр тварин;
- визначення порядку, термінів подання та внесення інформації в Єдиний державний реєстр тварин;
- визначення доступу до інформації з Єдиного державного реєстру тварин і порядку користування даними Реєстру тварин.

Повний пакет документів до проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України "Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр тварин" та Аналіз регуляторного впливу проекту наказу розміщено в мережі Інтернет на офіційному веб-сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України: www.minagro.gov.ua

Зауваження та пропозиції стосовно проекту у письмовій та електронній формі можна надавати протягом місяця за адресами:

1. ДП "Агентство з ідентифікації і реєстрації тварин", вул. Сім'ї Хохлових, 15, Київ, 04119; e-mail: office@agro-id.com.ua
2. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва, вул. Арсенальна, 9/11, Київ, 01011.

**ПОЛОЖЕННЯ
про Єдиний державний реєстр тварин**

I. Загальні положення

1.1. Положення про Єдиний державний реєстр тварин (далі - Положення) визначає порядок ведення Єдиного державного реєстру тварин (далі – Реєстр тварин) та користування його даними.

1.2. У Положенні наведені нижче терміни і поняття вживаються у такому значенні:

власник - будь-яка фізична чи юридична особа, яка володіє, користується та розпоряджається тваринами (крім фізичних осіб, що займаються розведенням тварин та їх утриманням для власного споживання продуктів харчування тваринного походження);

господарство (місце утримання) - будь-яке місце на території України, де перебувають, розводяться та утримуються тварини, проводяться їх продаж, забій, утилізація і штучне осіменіння, організовуються виставки тварин;

груповий ідентифікаційний номер - груповий номер, що присвоюється тваринам у межах одного господарства. Груповий ідентифікаційний номер є унікальним для господарства у межах країни;

держатель Єдиного державного реєстру тварин – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у галузі ветеринарної медицини та веде Єдиний державний реєстр тварин;

Єдиний державний реєстр тварин - електронна база даних про ідентифікованих тварин, їх власників, господарства, переміщення, забій, утилізацію, загибель, падіж таких тварин;

ідентифікаційні документи - документи встановленого зразка, що видаються на тварину (паспорт великої рогатої худоби і ветеринарна картка до такого паспорта, паспорт коня, реєстраційне свідоцтво свиней, реєстраційне свідоцтво овець/кіз);

ідентифікаційний номер - індивідуальний номер, що присвоюється тварині та не змінюється протягом її життя. Ідентифікаційний номер є унікальним у межах одного виду тварин;

ідентифікація - процес ототожнення тварини шляхом присвоєння їй ідентифікаційного номера з використанням візуальних, електронних та змішаних засобів залежно від виду тварини з подальшим внесенням ідентифікаційного номера до Реєстру тварин;

інформаційна довідка (витяг) - документ, який надається за офіційним запитом осіб, зазначених в пункті 4.3 цього Положення, або за заявою фізичної та/або юридичної особи;

переміщення тварини - процес, результатом якого є зміна господарства, в якому перебуває тварина, або зміна її власника;

реєстраційні документи - документи встановленої форми, в яких містяться дані про ідентифікованих тварин, їх власників, господарство, переміщення, забій, утилізацію, загибель, падіж тощо;

реєстрація - унесення до Реєстру тварин даних про

ідентифіковану тварину, її власника, господарство, переміщення, забій, утилізацію, загибель, падіж;

технічний адміністратор Єдиного державного реєстру тварин здійснює заходи із створення та супроводження програмного забезпечення Реєстру тварин та відповідає за технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних, що містяться в Реєстрі тварин;

утримувач – будь-яка юридична чи фізична особа, яка постійно або тимчасово володіє, користується та відповідає за тварин на підставі повноважень, наданих власником (крім фізичних осіб, що займаються розведенням тварин та їх утриманням для власного споживання продуктів харчування тваринного походження).

1.3. Реєстр тварин створюється з метою:

забезпечення єдиних принципів ідентифікації тварин, їх державного обліку та реєстрації;

контролю за переміщеннями тварин територією України та при їх експорті й імпорті;

сприяння охороні території України від занесення та розповсюдження збудників хвороб та оптимізації планування ветеринарно-санітарних заходів;

посилення контролю за ветеринарно-санітарним станом і походженням продукції тваринництва;

забезпечення споживачів тваринницької продукції оперативною і надійною інформацією щодо походження продукції тваринництва, її якості та безпеки;

забезпечення державних органів, фізичних та юридичних осіб інформацією про тварин;

одержання даних щодо поголів'я, статі, віку, породної належності, місцезнаходження тварин для поліпшення управління і прогнозування ринків продукції тваринництва;

забезпечення достовірності інформації при видачі сертифікатів племінних (генетичних) ресурсів;

забезпечення відстеження продукції тваринництва відповідно до міжнародних зобов'язань України.

1.4. Технічний адміністратор Реєстру тварин:

забезпечує його функціонування;

відповідає за збереження даних у Реєстрі тварин;

здійснює розробку й удосконалення технології та програмних засобів ведення

Реєстру тварин;

здійснює інформаційно-довідкове обслуговування користувачів Реєстру тварин (видача інформаційних довідок (витягів), підключення до Реєстру тварин та інше).

II. Збір, накопичення та обробка даних про власників тварин та їх господарства

2.1. Юридичні особи та фізичні особи - підприємці (далі - суб'єкти господарювання), що провадять діяльність з розведення та утримання тварин, зобов'язані подавати технічному адміністратору Реєстру тварин для реєстрації дані про свої господарства до дня надходження до них першої ідентифікованої тварини або перед початком проведення ними ідентифікації тварин.

Суб'єкти господарювання, що провадять діяльність із продажу, забою, утилізації, штучного осіменіння тварин та організують виставки тварин, зобов'язані зареєструвати в Реєстрі тварин дані про свої господарства до дня надходження до них першої ідентифікованої тварини.

2.2. Для реєстрації даних про господарства в Реєстрі тварин суб'єкти господарювання подають технічному адміністратору Реєстру тварин заповнену реєстраційну картку господарства разом із випискою з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців та довідкою про ветеринарно-санітарний стан господарства, виданою державною установою ветеринарної медицини згідно з Порядком видачі ветеринарних документів, затвердженим наказом Державного комітету ветеринарної медицини від 13.04.2009 № 85, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 16.06.2009 за № 519/16535.

Інформація про власника, внесена до Реєстру тварин, є такою, що надана у реєстраційних документах за його згодою.

2.3. Реєстрація даних про господарство фізичної особи в Реєстрі тварин здійснюється на підставі даних реєстраційної картки тварини чи відомостей щодо переміщення тварин при реєстрації тварини чи реєстрації її переміщення у Реєстрі тварин за винятком господарств фізичних осіб, які займаються розведенням тварин та їх утриманням для власного споживання продуктів харчування тваринного походження.

2.4. У разі якщо суб'єкт господарювання є власником кількох господарств реєстраційна картка господарства, виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців та довідка про ветеринарно-санітарний стан господарства подаються окремо щодо кожного господарства, які реєструються в Реєстрі тварин окремо.

2.5. Дані реєстраційної картки господарства вносяться до Реєстру тварин з присвоєнням господарству реєстраційного номера. Суб'єкт господарювання отримує довідку, що підтверджує реєстрацію даних про господарство в Реєстрі тварин.

2.6. У разі зміни власника господарства, даних про власника або господарство, ветеринарно-санітарного стану господарства, припинення діяльності суб'єкт господарювання повинен у триденний строк подати технічному адміністратору Реєстру тварин заяву про внесення відповідних змін до Реєстру тварин. Разом із заявою обов'язково подаються виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, довідка про ветеринарно-санітарний стан господарства та завірені в установленому порядку копії документів, що підтверджують настання відповідних змін.

2.7. До Реєстру тварин технічним адміністратором Реєстру тварин вносяться такі дані про власника та утримувача тварини:

2.7.1. Про суб'єкта господарювання - юридичну особу:

повне найменування;

місцезнаходження;

адреса місця розташування господарства;

види діяльності;

ідентифікаційний код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (далі – код ЄДРПОУ);

код організаційно-правової форми господарювання (далі – код КОПФГ);

телефон/факс, адреса електронної пошти (за наявності).

2.7.2. Про суб'єкта господарювання – фізичну особу:

прізвище, ім'я, по батькові;

місце проживання;

адреса місця розташування господарства;

реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті);

телефон/факс (за наявності);

адреса електронної пошти (за наявності).

2.8. У Реєстрі тварин містяться такі дані про господарство:

реєстраційний номер господарства та дата реєстрації господарства в Реєстрі тварин;

назва господарства (для фізичних осіб підприємців - прізвище, ім'я, по батькові);

види тварин господарства (тварин, що розводяться, утримуються, забиваються, утилізуються, виставляються тощо);

вид діяльності господарства;

дані про ветеринарно-санітарний стан господарства;

адреса місця розташування господарства, телефон/факс (за наявності), прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи господарства, на яку керівником покладено обов'язки здійснення комплексу робіт з ідентифікації і обліку тварин у господарстві, тощо.

2.9. Інформація про господарство зберігаються у Реєстрі тварин протягом трьох наступних років після того, як господарство припинило утримувати тварин.

III. Реєстрація ідентифікованих тварин у Реєстрі тварин

3.1. Для реєстрації ідентифікованої тварини у Реєстрі тварин власник тварини подає технічному адміністратору Реєстру тварин заповнені в установленому законодавством порядку реєстраційні документи на тварину залежно від виду тварин.

3.2. Для реєстрації в Реєстрі тварин даних про переміщення тварини власник подає технічному адміністратору Реєстру тварин заповнені в установленому законодавством порядку реєстраційні документи про переміщення тварини залежно від виду тварин.

3.3. Для реєстрації в Реєстрі тварин даних про забій, загибель, падіж, утилізацію тварини власник тварини подає технічному адміністратору Реєстру тварин заповнені в установленому законодавством порядку реєстраційні документи про забій, загибель, падіж, утилізацію тварини залежно від виду тварин.

3.4. Технічний адміністратор Реєстру тварин вносить до Реєстру тварин дані про тварину, її переміщення, забій, загибель, падіж, утилізацію у 14-денний строк після отримання від власника тварини відповідних реєстраційних документів.

3.5. Датою реєстрації у Реєстрі тварин даних про господарство, тварину, її переміщення, забій, утилізацію, загибель, падіж вважається дата внесення відповідних даних до Реєстру тварин.

3.6. У разі виявлення розбіжностей між даними реєстраційних документів на тварину, поданих власником тварини, та даними ідентифікаційних документів на тварину власник повинен протягом десяти робочих днів звернутися із заявою про внесення змін до Реєстру тварин та видачу нових ідентифікаційних документів на тварину. До заяви необхідно додати ідентифікаційні документи на тварину.

3.7. Унесення змін до Реєстру тварин шляхом унесення нових записів про ідентифіковану тварину після анулювання чи коригування первинних записів у Реєстрі тварин здійснюється у разі обміну, втрати чи пошкодження ідентифікаційних документів на тварину, а також у разі видачі дублікатів засобів ідентифікації при їх втраті чи пошкодженні.

3.8. У разі переміщення тварини власник зобов'язаний:

у разі прибуття тварини в господарство, дані про яке незареєстровані в Реєстрі тварин, здійснити дії з реєстрації даних про господарство в установленому цим Положенням порядку;

у встановлені строки після прибуття чи вибуття тварини в/з господарство (а) надіслати реєстраційний документ установленої форми, в якому міститься інформація про переміщення тварини.

3.9. Строки надсилання реєстраційних документів технічному адміністратору Реєстру тварин, які містять інформацію про переміщення тварини, для:

великої рогатої худоби, овець/кіз та коней - три дні після прибуття чи вибуття тварини в/з господарство(а);

свиней - сім днів після прибуття тварини в господарство.

3.10. У разі забою, загибелі, падежу чи утилізації ідентифікованої тварини власник тварини зобов'язаний у встановлені строки надіслати технічному адміністратору Реєстру тварин реєстраційний документ установленої форми та ідентифікаційний документ на тварину (за наявності), в яких міститься інформація про забій, загибель, падіж чи утилізацію тварини.

3.11. Строк надсилання документів, які містять інформацію про забій, загибель, падіж чи утилізацію тварини, для:

великої рогатої худоби – сім днів після забою, загибелі, падежу чи утилізації тварини;

овець/кіз та коней – три дні після забою, загибелі, падежу чи утилізації тварини;

свиней, які були забиті, утилізовані, загинули чи пали в господарстві суб'єкта господарювання, - до 10 числа місяця, наступного за звітним місяцем, в якому тварину було забито чи утилізовано, або в якому тварина загинула чи пала;

свиней, які були забиті, утилізовані, загинули чи пали в господарстві фізичної особи, - сім днів після забою, утилізації, загибелі чи падежу.

3.12. У разі виявлення розбіжностей між даними реєстраційних або ідентифікаційних документів, які містять дані про переміщення тварини, її забій, загибель, падіж, утилізацію, та відповідними даними в Реєстрі тварин власник повинен звернутися із заявою до технічного адміністратора Реєстру тварин про внесення змін до Реєстру тварин.

3.13. У разі зміни стану здоров'я тварини та епізоотичного стану господарства, в якому утримується тварина, власник здійснює дії щодо обміну ветеринарної картки до паспорта великої рогатої худоби.

У чотирнадцятиденний строк з дня звернення власника оформляється нова ветеринарна картка до паспорта великої рогатої худоби та надсилається власнику тварини.

3.14. Реєстраційні документи подаються у паперовому або електронному вигляді.

Реєстраційні документи у паперовому вигляді підписуються особою, що їх заповнює, та засвідчуються печаткою, якщо така особа є юридичною особою.

Реєстраційні документи в електронному вигляді подаються у порядку, визначеному держателем Реєстру тварин.

3.15. Реєстр тварин містить таку інформацію:

про ідентифікованих тварин:

дані про власника тварини;

дані про господарство, в якому тварину було ідентифіковано;

ідентифікаційний номер тварини;

кличка (у разі наявності);

породна належність;

стать;

дату народження тварини;

походження тварини;

стан здоров'я тварини та епізоотичний стан господарства, в якому утримується тварина;

дані ідентифікаційних документів на тварину: серія, номер, дата оформлення, строк дії (для ветеринарної картки до паспорта великої рогатої худоби);

дату заповнення реєстраційного документа на ідентифіковану тварину;

код агента з ідентифікації або спеціаліста ветеринарної медицини, яким засвідчуються реєстраційні документи на ідентифіковану тварину (для тварин, які були ідентифіковані в господарстві фізичної особи), присвоюється технічним адміністратором Єдиного державного реєстру тварин.

дані про загибель, падіж, забій, утилізацію: дата, причина, реєстраційний номер, назва та адреса місця розташування господарства, де тварина загинула, пала, була забита чи утилізована тощо;

про переміщення тварин:

ідентифікаційний номер тварини;

дані про господарство, з якого тварина вибуває, та господарство, в яке тварина прибуває (реєстраційний номер господарства, адреса місця розташування господарства, назва господарства);

власника тварини господарства, з якого тварина вибуває, та господарство, в яке тварина прибуває (про суб'єкта господарювання - юридичну особу – найменування та ідентифікаційний код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України);

дані про перевізника;

дату та причину вибуття/прибуття тварини з/в господарство;

дату заповнення реєстраційного документа, який містить інформацію про переміщення;

код та назву країни, до якої експортується тварина (у разі експорту);

код та назву країни, з якої імпортовано тварину (у разі імпорту);

код агента з ідентифікації, що засвідчував реєстраційний документ, який містить інформацію про переміщення тварин тощо.

Додатково вноситься така інформація про коней:

номер за державною книгою племінних коней (у разі наявності);

масть;

дані про місце народження тварини;

дані про зміну ідентифікаційних ознак;

дані графічного та письмового опису відмітин та прикмет тварини;

дані щодо вакцинацій, лабораторних досліджень, застосування ветеринарних лікарських препаратів.

3.16. Відповідальність за достовірність даних у реєстраційних документах, а також за порушення строків, встановлених пунктами 3.6, 3.9 – 3.13 цього Положення, несе власник тварини згідно з чинним законодавством України.

IV. Надання інформації з Реєстру тварин

4.1. Інформація з Реєстру тварин є відкритою, за винятком інформації про особу (персональні дані) та інформації, яка відповідно до законодавства України має обмежений доступ.

4.2. Інформація з Реєстру тварин надається у вигляді інформаційної довідки (витягу) з Реєстру тварин (додатки 1-16).

4.3. Право на безкоштовне отримання інформаційної довідки (витягу) з Реєстру тварин мають суд, органи внутрішніх справ, органи прокуратури, органи державної податкової служби, органи державної виконавчої служби (державні виконавці), нотаріуси, органи Служби безпеки України та інші органи державної влади та посадові особи, якщо запит зроблено ними у зв'язку із здійсненням повноважень, наданих законодавством України.

4.4. Інформаційна довідка (витяг) надається за письмовим запитом уповноважених органів державної влади (посадових осіб). Запит подається на офіційному бланку за підписом керівника або особи, яка його заміщує, із зазначенням законних підстав для отримання такого запиту.

4.5. Для отримання інформаційної довідки (витягу) з Реєстру тварин юридичними та/або фізичними особами подається заява.

4.6. Протягом десяти календарних днів з дня реєстрації заяви юридичної та/або фізичної особи видається інформаційна довідка (витяг) з Реєстру тварин або приймається рішення про відмову в наданні такої довідки.

4.7. Інформаційна довідка (витяг) підписується уповноваженою особою та скріплюється печаткою технічного адміністратора Реєстру тварин.

4.8. Юридичні та фізичні особи можуть користуватися Реєстром тварин шляхом підключення до нього через комп'ютерну мережу з урахуванням обмежень, встановлених пунктом 4.1 цього Положення.

Підключення до Реєстру тварин юридичних та фізичних осіб здійснюється на підставі договору про користування Реєстром тварин, що укладається між технічним адміністратором Реєстру тварин та користувачем. Умови підключення до Реєстру тварин та розмір плати за користування Реєстром тварин встановлюється технічним адміністратором Реєстру тварин.

4.9. Технічний адміністратор відмовляє у видачі інформаційної довідки (витягу) з Єдиного державного реєстру тварин, коли запит чи заяву оформлено неналежним чином або у запиті чи заяві відсутні чи наведені не повністю або з виправленням відповідні відомості.

www.minagro.kiev.ua

3. ПОДІЇ, ФАКТИ

27.02.2012

В Україні на охорону земель у 2011 р. було направлено 45,3 млн. грн. з передбачених 338 млн. грн.

В Україні на заходи з охорони земель у 2011 р. було направлено 45,3 млн. грн. з передбачених 338,1 млн. грн. регіональними програмами

У прес-службі Госземресурса відзначили, що загальна площа земель, які потребують консервації, досягає 1,1 млн. га, з них 644,2 тис. га - деградовані, 432,1 тис. га - малопродуктивні і 11,9 тис. га - техногенно забруднені землі.

Протягом минулого року здійснено консервацію 2,3 тис. га земель, з них 0,9 тис. га шляхом посадки дерев та 1,4 тис. га - залуження. На сьогодні тільки 18,1 тис. га земель знаходяться у стадії консервації.

За даними відомства, всього площа порушених земель в державі становить 144 тис. га, з них у минулому році - 1,2 тис. га. При цьому рекультивовано 571,1 га таких земель, з них понад 63% складають сільськогосподарські угіддя. Загальна площа земель, що знаходяться в стадії рекультивації, складає 6,6 тис. га.

Крім того, потребують поліпшення 270,8 тис. га малопродуктивних земель. В минулому році поліпшені 1,9 тис. га таких угідь.

В агентстві відзначили, що в 2011 році було побудовано та реконструйовано 10,2 км протиерозійних гідротехнічних споруд, 20 протиерозійних ставків загальною площею 6,7 га і 8 водоскидних споруд. Крім того, 16 об'єктів знаходяться в стадії будівництва.

У Держземагентстві нагадали, що основним джерелом фінансування заходів з охорони земель є кошти, що надходять до відповідних місцевих бюджетів у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

Зокрема, в 2011 р. за рахунок коштів, що надійшли в порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, на охорону земель використано 37 млн. грн., що складає 6% від загальної суми коштів, що надійшли на рахунки відповідних місцевих рад в порядку відшкодування втрат .

Інформаційна компанія "ПроАгро"

24.02.2012

ВРУ внесла зміни в закон про державну систему біобезпеки щодо механізму контролю продукції, що містить ГМО

Верховна Рада Україна прийняла Закон "Про внесення змін до Закону України" Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів" щодо механізму контролю продукції, що містить ГМО.

Законодавчий акт вносить зміни до чинного закону, якими вводиться процедура відстеження у відкритій системі обігу продукції, яка містить ГМО або отриманої з їх використанням. Відповідно до закону, відстеження повинно здійснюватися шляхом декларування такої продукції суб'єктами господарської діяльності, які вперше вводять її в обіг, а також передачі копії відповідної декларації при кожній операції з передачі відповідної продукції. Також встановлюється, що зазначені документи (декларація, її копія), а також іншу відповідну документацію суб'єкти господарювання зобов'язані зберігати протягом п'яти років.

З метою здійснення державного контролю за обігом ГМО та продукції, отриманої з використанням ГМО, центральні органи виконавчої влади, відповідальні за виконання цього закону, створюють за відповідними напрямами мережу лабораторій з

визначення вмісту ГМО в продукції. Положення про мережу дослідних лабораторій з визначення вмісту ГМО в продукції затверджується Кабінетом Міністрів.

Також закон встановлює, що науково-методична координація діяльності лабораторій з визначення вмісту ГМО в продукції здійснюється науково-методичним центром з питань випробувань ГМО.

Положення про науково-методологічний центр з питань досліджень ГМО затверджується Кабінетом Міністрів України. Відповідний законопроект зареєстровано за № 8494.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

24.02.2012

ВРУ затвердила нові заходи по захисту українського експорту

Верховна Рада Україна прийняла Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту вітчизняних товаровиробників у відповідь на дискримінаційні та / або недружні дії іноземних держав, митних союзів або економічних угруповань".

Законодавчим актом внесено зміни до законів "Про зовнішньоекономічну діяльність" та "Про єдиний митний тариф". Вони спрямовані на вдосконалення механізмів забезпечення реалізації законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України у сфері міжнародних відносин.

Зокрема, зміни внесені до статей 9, 16 і 29 Закону "Про зовнішньоекономічну діяльність" в частині положень, що визначають процедуру застосування заходів на дискримінаційні дії, в тому числі щодо порядку прийняття рішення про застосування таких заходів. Мета змін - чітко визначення повноважень органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері застосування заходів на дискримінаційні дії та визначення видів таких заходів.

Також внесено зміни до статті 15 Закону "Про єдиний митний тариф", доповнивши перелік законів, на підставі яких приймаються рішення про застосування спеціальних заходів, законом "Про зовнішньоекономічну діяльність".

«ЛІГАБізнесІнформ»

23.02.2012

ВР України розгляне законопроект щодо податкового стимулювання сільгоспвиробників

Народний депутат України Ю. Самойленко вніс на розгляд в парламент проект закону № 10094 "Про внесення змін до статті 304 Податкового кодексу України (щодо податкового стимулювання сільськогосподарських товаровиробників)".

Законопроектом пропонується внести відповідні зміни до Податкового кодексу, доповнивши пунктом: "Для платників, які вперше стають платниками фіксованого сільськогосподарського податку, ставки податку зменшуються на 50% тільки для першого року застосування даного податку".

Законопроект розроблено з метою стимулювання зростання кількості нових сільськогосподарських товаровиробників.

Як говориться в пояснювальній записці до документа, так як згідно зі статтею 301 Податкового кодексу України платниками цього податку можуть бути виключно сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%, зменшення розміру податку вдвічі для товаровиробників, які вперше стають його платниками, матиме стимулюючий ефект.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

22.02.2012

ВРУ відмовилася надати аграріям 50% знижку на оплату спожитої української електроенергії та газу з 2012 р.

Верховна Рада України відмовилася надати сільськогосподарським підприємствам 50% знижку на оплату спожитої електроенергії та природного газу українського походження з 1 січня 2012

За відповідний проект закону № 9568 у першому читанні проголосувало 147 депутатів при мінімально необхідних 226.

Метою законопроекту було поліпшення і стабілізація ситуації на внутрішньому ринку сільськогосподарської продукції, захист населення від непередбачуваних стрибків цін на продовольчі товари вітчизняного товаровиробника, поліпшення соціально-економічної ситуації в сільськогосподарській галузі та в країні в цілому. Авторами законопроекту були депутати від фракції "Блок Юлії Тимошенко-Батьківщини" І. Кириленко, В. Кравчук і С. Кошин.

Як повідомлялося, в серпні 2011 р. Міністерство аграрної політики і продовольства пропонувало Кабінету Міністрів рекомендувати Національній комісії регулювання електроенергетики призупинити на період з 1 вересня 2011 до 1 травня 2012 р. підвищення цін на електроенергію для тепличних господарств за умови повних поточних розрахунків за спожиту електроенергію.

«Українські Новини»

21.02.2012

У 2011 р. в сільське господарство України іноземні інвестиції не надходили

У 2011 р. в сільське господарство України іноземні інвестиції не надходили, повідомляє інформаційний центр Української аграрної конфедерації з посиланням на дані Державної служби статистики.

"Як і очікувалося, і без того мізерні в останні роки прямі іноземні інвестиції в сільське господарство України, в 2011 р. "розходилися по домівках", - повідомлять у прес-службі УАК.

Так, згідно з даними Держстату України, за останній рік іноземних інвестицій в цей, чи не найперспективніший сектор економіки, не було. "А \$ 25 млн. з вкладених в попередні роки" повернулися додому!", - йдеться в повідомленні УАК.

У повідомленні говориться, що показник "прямі іноземні інвестиції" - один з основних, що характеризує стан інвестиційного клімату в тих економіках та їх секторах, куди вони прямують. Оскільки прямі іноземні інвестиції здійснюються незалежними іноземними юридичними і фізичними особами, що приймають рішення про інвестування, виходячи з їх незалежної оцінки стану законодавства, справедливості судової системи, бізнес-клімату, рівня корупції в країні, потенційного вкладення коштів.

За даними УАК, у 2005 р. в сільське господарство України надійшло \$ 86 млн. прямих іноземних інвестицій, в 2006 р. - \$ 95 млн., в 2007 р. - \$ 153 млн., в 2008 р. - \$ 246 млн., в 2009 г. - "мінус" \$ 10 млн., в 2010 р. - \$ 46 млн., в 2011 р. - "мінус" \$ 25 млн.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

20.02.2012

Держземагентство України підтримує введення 1% збору за користування с/г землею

У Верховній Раді зареєстрований законопроект № 10051 "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо збору за користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення", яким пропонується розширити доходи місцевих

бюджетів за рахунок введення збору за використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення в розмірі 1% від нормативної грошової оцінки землі. Про це повідомили в прес-службі Державного агентства земельних ресурсів України.

Як говориться в повідомленні, збір платитимуть і орендарі, і власники землі, які займаються аграрним товарним виробництвом. Це, за розрахунками розробників законопроекту, дозволить місцевим бюджетам щорічно отримувати 3,5-4,5 млрд. грн. на фінансування розвитку сільської місцевості. Введення цього збору не скасовує сплати податку на землю, кошти від якого також надходять до місцевого бюджету.

"З кожним роком спостерігається все більший і відчутний занепад села, сотні поселень зникають з карти держави, що в цілому впливає на стан продовольчої безпеки України та розвиток аграрного сектора економіки, - відзначає голова Державного агентства земельних ресурсів України С. Тимченко. - Тому назріла нагальна необхідність у створенні належних умов для збільшення та концентрації фінансових ресурсів у бюджетах територіальних громад і забезпечення їх стабільного поповнення". Розробники законопроекту впевнені, що його прийняття дозволить суттєво збільшити грошові надходження в дохідну частину місцевих бюджетів України і стимулювати виділення коштів на розвиток села безпосередньо з бюджетів територіальних громад, сприяти більш раціональному використанню земельних ресурсів для ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

20.02.2012

Держава компенсує 50% вартості будівництва овочесховищ в Україні

На сьогодні розвиток овочесховищ є одним з напрямків підтримки державою сільгоспвиробників. Зокрема, МінАПіП планує надавати компенсацію за будівництво овоче- і картоплесховищ і повернення відсотків по кредитах на їх зведення. Про це 17 лютого 2012 повідомив міністр аграрної політики і продовольства України М. Присяжнюк.

"Зараз, з ініціативи сільгоспвиробників, у Житомирській області будуються овочесховища і картоплесховища. Цей регіон знаходиться у вигідному для продовольчої логістики регіоні, оскільки поруч розташований оптовий ринок "Столичний". Тому зрозуміло, що для області вкрай важливо розвиток системи заготівлі, в тому числі і овочесховищ", - повідомив М.Присяжнюк.

Також міністр зазначив, що для стимулювання будівництва подібних пунктів зберігання сільськогосподарської продукції, державою передбачено повернення коштів сільгоспвиробникам.

"Держава буде компенсувати 50% вартості будівництва овоче- і картоплесховищ, і повертати відсотки по кредитах на їх зведення", - зазначив міністр.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

16.02.2012

КМУ виділив 50 млн. грн. на здешевлення електроенергії для зрошення земель

У 2012 р. Міністерство аграрної політики і продовольства Україні приділить особливу увагу відновленню мережі зрошення земель. Держава вже виділила кошти на здешевлення електроенергії для штучного зрошення угідь. А незабаром відомство розробить і впровадить глобальну програму покращення агрохімічних властивостей ґрунтів та відновлення їх родючості. Про це повідомив міністр аграрної політики і продовольства М. Присяжнюк.

"Сьогодні МінАПіП ініціює зміни в закон "Про меліорацію земель", який дасть можливість заробити системі зрошення та її зможуть використовувати всі пайовики.

Після цього ми будемо розробляти і проводити більш глобальну програму", - повідомив міністр аграрної політики і продовольства М. Присяжнюк.

Керівник відомства також зазначає, що у зв'язку з швидким і непрофесійним розпаюванням земель, зрошення не відбувається на значних територіях.

"Через таке розпаювання сьогодні виникли складності - пайовики володіють землею, міжкомунальні мережі належать державі, а мережі зрошення на території паїв знаходяться у власності місцевих рад. І вийшло, що ряд розірваний", - зазначив міністр.

На сьогодні не зрошується 2,5 млн. га гектарів, що підлягають штучному зрошенню. "Ми розуміємо, наскільки ці землі будуть ефективні, якщо вони будуть зрошуватися. Це дозволить не тільки зменшити залежність сільськогосподарського виробництва від несприятливих погодних умов, але і підвищити продуктивність земель", - підкреслив М. Присяжнюк.

У 2012 р. державним бюджетом передбачено 50 млн. грн. на здешевлення електроенергії для земель, що підлягають зрошенню.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

16.02.2012

Укргідрометцентр прогнозує пересівання 50% озимих під урожай 2012

Гідрометеорологічний центр прогнозує пересівання 50% озимих під урожай 2012 р. Про це повідомила начальник відділу агрометеорології Т. Адаменко.

"За результатами, які зафіксували стан рослин перед похолоданням, близько 20% не зійде. Я думаю, що через холоди додасться не менше 20-30%", - сказала вона.

Т. Адаменко пояснила, що вже отримані результати проб, які були взяті в січні до настання морозів. Вона зазначила, що більш точну оцінку стану озимих після перезимівлі Гідрометцентр дасть до кінця березня. Начальник відділу нагадала, що в поточному році в окремих регіонах була зафіксована рекордно низька температура на глибині залягання вузла куштиння.

У той же час вона додала, що в західних областях, а також більшості центральних, де присутній повноцінний сніговий покрив, умови для зимівлі рослин нормальні. Як повідомляло агентство, Міністерство аграрної політики і продовольства станом на 26 січня оцінювало 66,8% посівів озимих зернових культур з отриманих на 7,11 млн. га сходів як гарні й задовільні.

«Українські Новини»

15.02.2012

Україна поки не буде вводити тимчасові обмеження на експорт зерна - М.Присяжнюк

Україна поки не буде вводити тимчасові обмеження на експорт зерна у зв'язку з несприятливими погодними умовами і можливим зниженням прогнозу врожаю зернових у поточному році. Про це заявив 15 лютого 2012 міністр аграрної політики і продовольства України М. Присяжнюк.

Українські аграрії, у зв'язку з посухою минулої осені і аномальними морозами в лютому, за останніми даними уряду країни, будуть змушені пересівати озимі культури на площі близько 3,5 млн. га.

Експерти, враховуючи несприятливу погоду, очікують зниження врожаю зерна в Україні в 2012 р.

"Ми провели робочу зустріч із зернотрейдерами, ми звірили баланс зерна. Ніяких обмежень не передбачається", - сказав міністр. М.Присяжнюк додав, що МінАПіП поки важко відповісти, на якій площі доведеться пересівати озимі культури.

"Все буде залежати, як озимі перезимують. Тоді будемо працювати з виробниками, і будемо рекомендувати їм, що сіяти", - зазначив він.

Україна в 2011 р. зібрала рекордний урожай зернових - близько 58 млн. т.

«РИАНовости»

15.02.2012

МінАПіП України: держпідтримка буде виділятися виключно фермерам і одноосібникам

Українське сільське господарство, без урахування дотацій, є одним з найбільш рентабельних серед сусідніх країн та Європейського Союзу. І головна заслуга в цьому - вітчизняних фермерів-одноосібників. Про це 14 лютого 2012 заявив глава міністерства М. Присяжнюк.

За словами міністра, за минулий 2011 рік агропромислового комплексу України вдалося збільшити обсяги зовнішньої торгівлі та розширити географію міжнародних відносин.

"В минулому році в країні Європейського Союзу Україна експортувала сільськогосподарської продукції на суму \$ 2,8 млрд., з яких зерно склало лише 30%. А зовнішньоторговельний експортний баланс з Росією у нас склав \$ 3,5 млрд. Це говорить про те, що наша продукція користується попитом, завойовує зовнішні ринки, і ми повинні продовжувати працювати в цьому ж напрямі", - зазначив міністр.

Такі високі експортні показники, вважає М.Присяжнюк, Україні вдається досягати саме завдяки одноосібникам і фермерським господарствам.

На аграрному ринку України пріоритетне право на держпідтримку матимуть компанії, що обробляють відносно невеликі площі сільгоспземель - фермери і селяни-одноосібники.

Переорієнтувати таким чином систему держпідтримки планується вже цього року, заявив міністр аграрної політики і продовольства Микола Присяжнюк. "У нас на сьогоднішній день розвинулося три форми господарювання в аграрному секторі. Це великотоварні підприємства, фермерські господарства та одноосібні селянські господарства, - перерахував міністр. - Моя особиста позиція - ми не будемо руйнувати жодну з цих форм. Але держава, і ми на цьому наполягаємо, практично всю державну підтримку, яка буде виділятися в 2012 році з бюджету, направить на фермерів, колективні господарства і одноосібників".

Міністр підкреслив, що така позиція знайшла підтримку в уряді.

Як повідомлялося раніше, чиновники планують виключити великі аграрні холдинги з переліку юросіб, які мають право на отримання дотацій. "Ми впевнені, що підтримку держава повинна зосереджувати на невеликих аграрних господарствах, розвивати фермерство", - сказав заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин Сергій Терещук. За його словами, великі аграрні структури в меншій мірі потребують держпідтримки й здатні "вжити самостійно", в той час як зараз вони претендують на бюджетні кошти нарівні з невеликими фермерами. Критерії, за якими буде визначатися, чи достатньо мало сільгосппідприємство, щоб претендувати на держпідтримку, ще обговорюються. "Або площа земель в оренду, можливо, оборот. Поки працюємо над цим", - пояснив Сергій Терещук

Інформаційна компанія "ПроАгро"

15.02.2012

КМУ має намір здешевити мінеральні добрива та пально-мастильні матеріали для проведення посівної кампанії

Уряд України має намір здешевити мінеральні добрива та пально-мастильні матеріали для проведення посівної кампанії. Про це повідомив міністр аграрної політики і продовольства України М. Присяжнюк.

"Уряд зараз працює над тим, щоб підготуватися до додаткового виділення пально-мастильних матеріалів та їх здешевлення", - повідомив міністр, зазначивши, що, за оцінками МінАПіП, необхідно буде додатково виділити близько 200 тис. т дизпалива і 40 тис. т бензину. Він додав, що на сьогоднішній день Міністерство енергетики та вугільної промисловості вивчає розмір можливого здешевлення.

Крім того, МінАПіП ініціює здешевлення близько 700 тис. т добрив і "добрива планується здешевити приблизно на 600-700 грн./т".

М.Присяжнюк повідомив, що міністерство ще не проводило оцінку витрат на весняну посівну кампанію, зазначивши, що "те, що держава може зараз зробити, - це здешевлення та забезпечення насінням, здешевлення добрив і пально-мастильних матеріалів, та наукові рекомендації і прогнози, якими культурами, в яких обсягах і в яких регіонах бажано пересівати, щоб отримати більш високий урожай".

М. Присяжнюк також нагадав, що міністерство збільшило прогноз пересівання озимих культур до 3,5 млн. га, в тому числі 3 млн. га - зернових і 0,5 млн. га - технічних культур.

«УНІАН»

14.02.2012

МінАПіП України вирішило не звільняти від ПДВ імпорт кукурудзи

Міністерство аграрної політики і продовольства відмовилося від наміру звільнити імпорт насіння кукурудзи від податку на додану вартість. Про це повідомив 14 лютого 2012 міністр аграрної політики і продовольства України М. Присяжнюк.

За його словами, законопроект "Про внесення змін до Податкового кодексу України з питань оподаткування насіння кукурудзи" не буде вноситися на розгляд Верховної Ради.

"Звільнення від ПДВ ми не вносимо, оскільки досить мало часу і досить малий обсяг", - повідомив М.Присяжнюк. Він зазначив, що обкладення імпорту насіння кукурудзи ПДВ збережеться, при цьому додав, що міністерство провело переговори з постачальниками насіння і досягло домовленостей про стабільність цін на насіння.

Нагадаємо, раніше міністерство ініціювало звільнення імпорту насіння кукурудзи від податку на додану вартість до 1 травня 2012 р. в зв'язку з необхідністю пересівання значної частки озимих культур.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

14.02.2012

КМ України пропонує встановити мінімальні ціни на цукровий буряк і цукор в період з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013

Прес-служба Міністерства аграрної політики України оприлюднила на своєму сайті проект постанови КМУ "Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2012 до 1 вересня 2013 р."

Згідно з документом, проектом постанови пропонується встановити граничний розмір квоти поставки цукру на внутрішній ринок України (квота "А") і затвердити мінімальні ціни на цукровий буряк і цукор з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013.

Планується встановити, що в період з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013 граничний розмір квоти поставки цукру на внутрішній ринок (квота "А") складе 1833 тис. т. У свою чергу, мінімальні ціни на цукровий буряк базисної цукристості, яка буде поставлятися в цей період для виробництва цукру в межах квоти "А", і на цукор квоти "А" становитимуть - 339,85 грн./т на буряк цукровий (фабричний) і 4 925,14 грн./т на цукор білий кристалічний.

На думку авторів проекту, реалізація постанови сприятиме поліпшенню роботи цукрової галузі України, дозволить забезпечити її мінімальними оборотними коштами,

дозволить призупинити інфляційні процеси, зберегти потенціал бурякоцукрової галузі та забезпечити продовольчу безпеку країни.

Інформаційна компанія "ПроАгро"

14.02.2012

Держветфітослужба просить росіян проінспектувати українських виробників сиру

Державна ветеринарна і фітосанітарна служба України направила Росспоживнагляду лист з проханням провести інспекцію українських виробників сиру на предмет експорту в РФ. Про це повідомив глава Госветфітослужби І. Бісюк.

"Про інспекцію ми будемо ще з ними домовлятися. Ми офіційний лист направили з пропозицією найближчим часом прислати робочу групу для інспекції", - повідомив І. Бісюк, зазначивши, що конкретна дата проведення перевірок буде обговорюватися після того, як Росія повідомить про готовність провести інспекцію.

За його словами, висновки про якість українських сирів можна буде зробити після того, як українські і російські фахівці відберуть проби і проведуть дослідження продукції. "Ми на заводі в присутності всіх відберемо проби сиру з усіх партій, вони для себе, ми для себе. Паралельно проведемо дослідження, можливо спільними робочими групами, і після цього будуть якісь висновки, буде спільна робоча нарада, на якій будуть підведені підсумки і прийнято якесь рішення", - сказав І. Бісюк.

Крім того, він повідомив, що сторони мають намір звірити методики проведення досліджень. "Ми з Росспоживнаглядом домовилися про те, щоб звірити наші методики, звірити ДСТУ, за якими проводяться дослідження, чи збігаються вони, чи правильно ми чи вони роблять", - сказав голова Держветфітослужби.

Крім того, він закликав не загострювати ситуацію, що склалася навколо заборони ряду українських виробників експортувати продукцію в РФ. "Ми просимо, щоб в цей процес ніхто не втручався. Нехай працюють фахівці, між собою діляться інформацією - це швидше призведе до розблокування ситуації, ніж нагнітання навколо цього пристрастей", - зазначив І. Бісюк.

Нагадаємо, 8 лютого 2012 Росспоживнагляд оприлюднив на своєму сайті інформацію про заборону ввезення сирів трьох українських підприємств - ПП КФ "Прометей" (Чернігівська обл.), АТ "Пирятинський сирзавод" (Полтавська обл.), ТОВ "Гадячсир" (Полтавська обл.).

Інформаційна компанія "ПроАгро"

14.02.2012

Мінекономрозвитку України пропонує визначати товари, чії експортні контракти підлягають реєстрації на біржі

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України пропонує визначати товарні активи, експортні контракти по яких підлягають обов'язковій реєстрації на біржі. Про це йдеться в проекті концепції розвитку біржового товарного ринку, опублікованому на сайті міністерства.

Очікується, що це надасть регулятору гнучкий механізм регулювання експортних операцій щодо товарів, які мають стратегічне значення для України залежно від кон'юнктури ринку.

Крім того, у концепції наголошується на необхідності створення системи біржового цінового моніторингу, стимулювання сертифікованих зернових складів до участі в біржових технологіях.

"Такий підхід обумовлений тим, що реальну цінову ситуацію на зерно на сьогодні формують зернові склади. Однак цінова інформація складів і елеваторів важкодоступна і неінтегрована в єдину інформаційну систему. У світовій практиці елеватори щодня двічі або тричі на день здійснюють індикативні котирування

(інформаційні котирування без зобов'язань укладення контракту) на біржі. До цієї інформації забезпечений доступ для членів біржі та державного регулятора (інші учасники можуть її отримати на платній основі)", - йдеться в документі.

Нагадаємо, раніше МінАПіП рекомендувало зернотрейдерам обмежити експорт пшениці у зв'язку із загрозою пересіву озимих.

«РБК-України»

10.02.2012

ВРУ скасувала стимулюючі тарифи на виробництво електроенергії з біогазу

Верховна Рада скасувала закон, яким раніше віднесла біогаз до альтернативних джерел енергії та ввела стимулюючі тарифи на виробництво з нього електроенергії ("зелений тариф").

За підтримку пропозицій президента В. Януковича щодо відхилення прийнятого закону проголосували 235 депутатів при мінімально необхідних 226. На думку президента, введення в силу відповідного закону могло негативно вплинути на безпеку енергосистеми.

Як повідомлялося раніше, В. Янукович застосував право вето до закону "Про внесення змін до статті 17-1 Закону України" Про електроенергетику " щодо вдосконалення системи тарифоутворення на електроенергію, яка виробляється з біогазу", яким біогаз був віднесений до альтернативних джерел енергії і були введені стимулюючі тарифи на виробництво з нього електроенергії.

«Українські Новини»

09.02.2012

У 2011 р. українські с/г підприємства залучили понад 13 млрд. грн. кредитних коштів

У 2011 р. сільськогосподарські підприємства України залучили 13,3 млрд. грн. кредитних коштів. Про це на конференції повідомив начальник Департаменту розвитку та аграрного ринку Міністерства аграрної політики і продовольства С. Кваша.

За його словами, із загальної суми залучених коштів 4,1 млрд. грн. склали пільгові кредити. С. Кваша нагадав, що в 2010 р. обсяг залучених коштів склав 9,2 млрд. грн., у тому числі пільгових - 0,7 млрд. грн.

Як повідомлялося, в січні 2012 р. президент В.Янукович схвалив закон "Про внесення змін до статті 13 закону" Про державну підтримку сільського господарства ", який передбачає зняття обмеження поточним роком при отриманні компенсації за короткостроковими кредитами для аграріїв.

«Українські Новини»

08.02.2012

Продукти харчування в Україні будуть маркувати написом "не містить глютену"

Верховна Рада України прийняла в першому читанні проект закону "Про внесення змін до статті 38 Закону України "Про безпечність та якість харчових продуктів" (щодо інформування громадян про відсутність глютену в харчових продуктах)". За дане рішення проголосували 353 з 404 народних депутатів, зареєстрованих у сесійній залі.

Даним законопроектом передбачено заборонити обіг харчових продуктів, етикетування яких не відповідає цьому закону і відповідним технічним регламентам. Усі харчові продукти, які обертаються в Україні, етикетуються державною мовою України та містять у доступній для сприйняття споживачем формі інформацію про відсутність у харчових продуктах глютену, що відображається на етикетці харчового

продукту написом "не містить глютену". При цьому відсутність в харчових продуктах глютену вважається, якщо вміст глютену в харчовому продукті не перевищує 20 ppm (мг/100г) від загальної маси продукту в одиниці упаковки.

У пояснювальній записці до законопроекту зазначається, що на сьогоднішній день в Україні за попередніми оцінками живуть приблизно 500 тис. чоловік, які страждають недиагностованою целиакією (глютенною ентеропатією). Целиакія вважається захворюванням тонкої кишки з вивченими механізмами розвитку, патогенезу та підходами до лікування і є хронічним, довічним, аутоімунним захворюванням, що вражає тонку кишку у генетично схильних до цього людей в результаті повного харчового несприйняття глютену (клейковини) - тобто білків фракції проламінів і глютелін злакових рослин (в першу чергу, пшениці, жита, ячменю, вівса) - і яке вимагає постійного дотримання дієти з повним виключенням з раціону всіх продуктів, що містять глютен.

«УНІАН»

06.02.2012

МінАПІП рекомендуватиме сільгоспвиробникам, які культури вирощувати в Україні

Держава буде рекомендувати сільгоспвиробників, які культури вирощувати. Про це 2 лютого 2012 р., перебуваючи в Полтаві заявив міністр аграрної політики і продовольства М. Присяжнюк.

За його словами, в умовах ринкової економіки ринок повинен диктувати умови ведення бізнесу.

"Проте, у сільському господарстві потрібен інший підхід до ведення бізнесу. Ми будемо рекомендувати їм, що вирощувати, щоб мінімізувати ризик ринкових коливань. Дивіться, Україна вирощує 20 млн. т картоплі на рік. Споживаємо ми 6,5 млн., на експорт близько 1 млн. т піде. Інше, через відсутність складів зберігання, або пропаде, або буде вигодуване худобі. Це ж непродуктивно. Мені кажуть, ринок все відрегулює сам, але тільки не в аграрному секторі ", - сказав М. Присяжнюк. Він також зазначив, що така ситуація сьогодні склалася з цукром і гречкою.

«УНІАН»

4. КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ПІД ЗАСТАВУ МАЙБУТНЬОГО ВРОЖАЮ В УКРАЇНІ

Андрієвський В. Є.

к.т.н., академік УАН, директор Інституту Розвитку Аграрних Ринків

Терещук С. М.

народний депутат України, заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин

Скорочення:

ЄБРР- Європейський банк реконструкції і розвитку

МінАППУ- Міністерство аграрної політики та продовольства України

МФК- Міжнародна фінансова корпорація

С/г продукція – сільськогосподарська продукція

ФАО- Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй

Вступ

В останні роки сільськогосподарські підприємства, особливо середні та дрібні, практично не мають доступу до кредитних ресурсів комерційних банків навіть за умов існування державної програми щодо часткового відшкодування банківських відсотків. З огляду на ці проблемні моменти сільськогосподарські товаровиробники повинні мати альтернативні варіанти кредитування, зокрема, одним із таких варіантів може бути кредитування під заставу майбутнього врожаю, який успішно функціонує у Бразилії [1,2, 3].

В статті висвітлено стан фінансово-кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників в Україні в контексті можливого впровадження в Україні досвіду Бразилії щодо функціонування фінансового інструменту у вигляді розписок-договору CPR (Cedula de Produto Rural), які представляють собою зобов'язання постачати сільськогосподарську продукцію у майбутньому взамін на отримання ресурсів (фінансових чи товарних) вже сьогодні для ведення сільськогосподарської діяльності. Починаючи з 1994 р. у Бразилії успішно функціонує цей фінансовий інструмент розписок-договору CPR. Договори CPR можуть також містити забезпечення, що надається кредитору. CPR є подібним до форвардного контракту та, в певній мірі, до векселю і розглядається як інструмент, який включає дві складові:

1) як боргове зобов'язання, за яким передбачається поставка певної кількості і якості продукції (товарний CPR) чи грошей (фінансовий CPR);

2) виконує функцію гарантії, що емітент існує, оскільки утримувач CPR має право на урожай наступного року, у випадку, коли розрахунки не відбулися у поточному році в силу різних причин (насамперед, загибелі врожаю).

Отже, через механізм договору CPR сільськогосподарські товаровиробники (чи їх об'єднання, зокрема - кооперативи) продають сільськогосподарську культуру до збору врожаю (під заставу майбутнього врожаю), отримуючи грошові чи товарні ресурси, необхідні для виробництва цієї продукції і беруть на себе зобов'язання поставити певну кількість в певний термін та місце за визначеною ціною.

Завдяки використанню такого інструменту у Бразилії обсяги кредитування аграрного сектору щорічно складають 5 млрд. доларів США.

В умовах України, з урахуванням бразильського досвіду, розглядається варіант впровадження нових договірних зобов'язань між сільськогосподарськими товаровиробниками та інвесторами (кредиторами) у формі зобов'язань, забезпечених заставою сільськогосподарської продукції під майбутній урожай (аграрні розписки). Це дозволить сільськогосподарським товаровиробникам в умовах обмеженості доступу до кредитних ресурсів, отримати через новий фінансовий інструмент - готівкові кошти (за рахунок банківського кредитування, в тому числі державного банківського кредитування таких операцій під невисокі відсотки (6-8%), а також матеріально-технічні ресурси (насіння, добрива, засоби захисту рослин, пальне, інші) від інвесторів (кредиторів) під заставу їхнього майбутнього врожаю сільськогосподарських культур, насамперед зернових, соняшнику [4].

При підготовці цієї статті використовувались матеріали ЄБРР, ФАО, МФК, офіційна статистична інформація, оперативна інформація Міністерства аграрної політики та продовольства України (МінАППУ) та інших державних установ країни, та результати досліджень, виконаних фахівцями Інституту розвитку аграрних ринків (ІРАР). Також до матеріалу були включені концептуальні напрацювання Робочої групи МінАППУ з підготовки законопроекту про запровадження в Україні аграрних розписок [5].

Сучасний стан банківського кредитування в Україні.

В останні роки фінансово-кредитне забезпечення сільськогосподарських товаровиробників здійснюється за рахунок власної підприємницької діяльності, залучення фінансових ресурсів комерційних банків, постачальників матеріально-технічних ресурсів, кредитних спілок та державної фінансової підтримки.

В Україні Законом України “Про стимулювання розвитку сільського господарства на 2001-2004 роки” було передбачено виділення державою коштів для здешевлення вартості кредитів для сільськогосподарських товаровиробників. На основі цього закону щорічно в Державному бюджеті передбачалися відповідні обсяги коштів, розподіл яких між кредиторами і позичальниками здійснювало Міністерство аграрної політики та продовольства України на основі механізмів, що затверджувалися постановами Уряду.

У 2005 році Законом України “Про державну підтримку сільського господарства” було підтверджено наявність специфіки цієї галузі і було змінено механізм врахування її в фінансових відносинах. Була також введена нова інфраструктурна ланка – Аграрний фонд.

Слід зазначити, що на практиці ситуація виглядає таким чином, що існуюча система кредитного забезпечення передбачає видачу кредитів та їх здешевлення тільки підприємствам, які мають сьогодні високий рівень кредитоспроможності, ліквідну заставу та приймають участь у виробництві продукції, що є об'єктами державного цінового регулювання. Такі підходи зменшують можливості кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників взагалі, особливо для тих, які здійснюють інноваційні проекти. Останні не мають належної застави для гарантування повернення кредитів та відповідних показників кредитоспроможності, які забезпечували б одержання кредитів. Вони будуть мати такі показники лише після реалізації інноваційних проектів.

З практики інших країн відомо, що в умовах ринкової економіки значне місце має належати поза-банківським механізмам кредитування, одним з них є механізм комерційного кредитування, пов'язаний з купівлею-продажем товарів у кредит, з оформленням таких угод через договір або вексель. В останньому випадку створюються додаткові платіжні засоби у вигляді специфічного цінного паперу – векселя та здійснюється обіг векселів як окремий фінансово-кредитний механізм.

На жаль, механізм комерційного кредитування, особливо його вексельний різновид, ще мало використовується в аграрному секторі, що пов'язано з недостатністю

системи інформації про кредитоспроможність позичальників та недостатній рівень кваліфікації керівників і спеціалістів господарств у сфері фінансових відносин.

У складі поза-банківського механізму кредитування України розвивається і механізм кооперативного кредитування, який використовується кредитними спілками для видачі мікро-кредитів, половина з яких носить споживчий характер. Проте, стримуючим фактором для повноцінного використання цього механізму для збільшення обсягів кредитування малих і середніх підприємств на селі є незначний розвиток мережі кредитних спілок та незавершеність на законодавчому рівні розбудови системи кредитної кооперації.

В останні роки в Україні серед механізмів кредитування в сільському господарстві основними є банківські, а прийняті державою рішення обумовили позитивну тенденцію (таблиця 1 та таблиця 2).

Таблиця 1. Динаміка обсягів і структури банківських кредитів, що залучені підприємствами АПК у 2000-2004 роках

Показники	2000р.	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.	2004р ± до 2000р
Обсяг наданих кредитів у % до 2000 р,	100,0	280,7	296,7	221,6	430,3	330,3
З них: - короткострокові	100,0	2947,4	289,5	229,2	353,1	253,1
середньо-довгострокові	100,0	140,0	368,4	146,3	1202,1	1102,1
Обсяг пільгових кредитів	100,0	342,7	263,4	389,9	445,2	345,2
Частка наданих кредитів: короткострокових	90,9	95,5	88,7	94,0	74,6	-
середньо-довгострокових	10,0	4,8	12,7	6,4	34,0	15,6
Частка пільгових кредитів	39,1	13,9	13,2	17,7	9,1	-30,0
Залучено пільгових кредитів на 100 гри, компенсації кредитних ставок, гривень	255,5	717,1	757,9	566,3	1099,4	843,9
Середні процентні ставки банків за користування кредитами по народному господарству	54	33	25,8	20,8	17,1	- 36,9
у тому числі сільськогосподарськими підприємствами	48	29	25	18	16,8	-31,2
Облікова ставка НБУ	18,00	14,00	10,00	12,00	10,00	-8,0
Рівень повернення кредитів підприємствами АПК, %	86,00	92,00	92,00	88,00	94,00	8,0
у тому числі сільськогосподарськими підприємствами	92,00	94,00	93,00	92,00	96,00	4,0
Кількість підприємств, які одержали пільгові кредити у % до 2000 р,	100,0	290,9	196,9	344,7	186,7	86,7

Джерело: Міністерство аграрної політики та продовольства України

З огляду на те, що механізм державної підтримки агропромислового комплексу в Україні щорічно змінювався одночасно із змінами обсягів підтримки в рахунок пільгових кредитів, також обсяг залучених кредитів щорічно коливався, зменшившись у 2009 році більш як на 2/3, а середньо і довгострокових на 130 % (таблиця 2).

Таблиця 2. Динаміка обсягів і структури банківських кредитів, що залучені підприємствами АПК у 2005-2009 роках

Показники	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.	2010 р.
Обсяг наданих кредитів у % до 2004 р.	115,6	123,2	114,0	137,2	33,7	24,0
З них: - короткострокові	99,2	121,2	121,3	105,1	48,4	39,8
- середньо і довгострокові	163,9	126,8	101,6	202,4	12,6	10,9
Обсяг пільгових кредитів	210,0	92,1	110,1	195,1	17,2	13,3
Частка наданих кредитів: короткострокових	64,0	63,0	67,0	51,3	73,7	76,5
середньо-довгострокових	56,3	58,8	49,3	94,8	24,7	22,1
довгострокових	0,0	0,0	0,0	33,0	44,6	41,1
З усіх кредитів частка пільгових	73,5	55,0	53,1	75,5	38,5	37,0
Частка перехідних кредитів	0,0	20,7	28,0	30,4	189,3	178,3
Залучено пільгових кредитів на 100 грн, компенсації кредитних ставок, гривень	136,0	181,9	188,4	132,5	260,0	187,4
Динаміка кількості підприємств, які одержали кредити у % до 2004 р.	139,1	156,8	104,3	100,3	23,8	34,6
Середні процентні ставки банків за користування кредитами	18,00	20,00	18,00	24,00	27,00	27,00
Облікова ставка Національного банку України	10,00	10,00	9,00	12,00	10,25	7,25
Рівень повернення кредитів підприємствами АПК, %	93,00	77,00	87,00	82,00	нд	НД
у тому числі сільськогосподарськими підприємствами	72,00	86,00	85,00	78,00	нд	НД
Розмір компенсації відсоткових ставок з державного бюджету в національній валюті	10,00	10,00	9,00	12,00	15,37	НД

Джерело: Міністерство аграрної політики та продовольства України

У 2009 році зменшилися обсяг і частка пільгових кредитів, але зросла частка перехідних кредитів і збільшилась їх вартість, з перевищенням облікової ставки НБУ.

Не дивлячись на значне підвищення обсягу кредитів, залучених на кожні 100 грн. виділених субсидій з державного бюджету, кількість підприємств, що одержали кредити, зменшилась. Основна причина цього полягає в тому, що протягом 2009 року банківські установи вдавались до практики підвищення відсоткових ставок за виданими раніше кредитами, незважаючи на валюту кредиту та курс гривні до іноземних валют. Непоодинокі випадки підвищення кредитних ставок на 3-5 %.

Стримуючим фактором розвитку механізмів залучення фінансових ресурсів є незавершеність самої системи, недосконалість правового регулювання функціонування її, низький рівень прибутковості сільськогосподарського виробництва та низька кваліфікація керівників господарств в сфері фінансових операцій.

Сьогодні Урядом країни вивчаються та опрацьовуються пропозиції, виходячи з досвіду країн з розвиненою ринковою економікою, теоретичних засад формування

системи залучення фінансових ресурсів для функціонування і розвитку села, щодо створення нових інфраструктурних ланок – Аграрного банку, Фонду кредитних гарантій, а також здійснюються заходи по завершенню розбудови системи кредитної кооперації та удосконалення цілої низки кредитних механізмів, включаючи іпотечне кредитування та фінансовий лізинг.

Аналіз стану кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників показав, що внаслідок дії ряду груп ризиків ступінь повернення кредитів сільськогосподарськими позичальниками знижується. За даними Національного банку України прострочена заборгованість сільського господарства, мисливства та лісового господарства у 2009 р. зростає як за строками, так і за валютами. Основна причина цього – слабкість системи гарантування повернення кредитів. В умовах фінансової кризи в країні, коли третина сільськогосподарських підприємств залишається збитковою, основним видом забезпечення виконання кредитних зобов'язань є застава.

Прикладом є АКБ „Укрсоцбанк”, у якому найбільше використовується така форма забезпечення кредитів, як застава майна і майнових прав позичальників та третіх осіб – майнових поручителів (в середньому 88,8%). Другою за популярністю формою забезпечення є застава цінних паперів та майнових прав на депозитні кошти, розміщені на рахунках в банку (в середньому 9,8%).

Питання гарантування повернення довгострокових кредитів, нині знаходить своє вирішення головним чином за рахунок забезпечення майном, приданим за рахунок кредиту. Здійснений аналіз умов забезпечення, за якими десять банків надають довгострокові кредити сільськогосподарським підприємствам, засвідчує це (табл. 3).

Таблиця 3. Умови банківського довгострокового кредитування сільськогосподарських підприємств в Україні, 2009 рік

Банк/ напрям кредитування	Строк	Відсоткова номінальна ставка/ комісії	Розмір вкладення власних коштів/ графік повернення	Застава
Укрсоцбанк: с/г. техніка, обладнання,	До 7 років	17—19 % річних, грн...; 10,5—13,5 % ін. валюта	Не менше 30 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту
АКБ „Форум”: с/г. техніка, закупка племінних тварин	До 7 років	13 % річних, євро, дол. США; 16—17 % річних грн. Комісія за оформлення - 1%	Не менше 20 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту та додаткове майно
Приватбанк: с/г. техніка, обладнання, закупка племінних тварин	До 5 років	15—16 % річних, євро, дол. США; 18—20 % річних, грн	30—50 % (залежно від індивідуальних факторів проекту) / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту та додаткове майно

Фінанси та кредит: с/г. техніка	До 5 років	13—15 % річних, ін. валюта; 18—22 % річних, грн	Не менше 30 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту
Райффайзен Банк: с/г. техніка, обладнання	До 7 років	13 % річних — євро, дол. США; 16,5 % річних, грн. Комісія за оформлення - 1%	Не менше 30 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту та додаткове майно
Укрсіббанк: с/г. техніка, обладнання, закупка племінних тварин	До 7 років	від 16 % річних, грн; від 12,5 % річних, дол. США; від 12,0 % річних, євро. Комісії: 1,55 % від суми за надання кредиту в грн; 1,99 % від суми за надання кредиту в ін. валюті	Не менше 30 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту та додаткове майно
Промінвестбанк: с/г. техніка, обладнання, закупка племінних тварин, основні засоби	До 7 років	21—22 % річних, грн; від 12—14 % річних, ін. валюта	25 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту та додаткове майно
Банк Надра: с/г. техніка, обладнання, основні засоби	До 5 років	18,5 % річних, грн; 13—14,5 % річних, ін. валюта	Не менше 30 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту та додаткове майно
Індексбанк: с/г. техніка, закупка племінних тварин	До 10 років	18 % річних, грн; 12 % річних, ін. валюта. Комісія 0,5 % від суми кредиту + 300 грн за розгляд	Не менше 15 % / щомісяця	Майно, придбане за рахунок кредиту та додаткове майно

Укрексімбанк: с/г. техніка,	До 5 років	19 % річних, грн; 12,5—13 % річних, ін. валюта	Не менше 30 %	Майно, придбане за рахунок кредиту
--------------------------------	------------	--	---------------	---

Джерело: НБУ

Поряд з цим правові норми, які регулюють відносини застави, мають застарілий, недосконалий характер і вимагають певних змін. Зокрема, потребують доопрацювання положення Закону України „Про заставу” щодо подальшої застави вже закладеного майна. Відповідне оформлення і реалізація заставного майна обкладаються численними податками і зборами.

Цим, а також можливістю зниження ринкової вартості заставного майна багато в чому пояснюється вимога банків, щоб вартість предмета застави перевищувала розмір кредиту в 1,5-3 рази. Обов'язковість проведення незалежної експертної оцінки майна в разі передачі його під заставу здорожує вартість кредиту, з одного боку, і утискує право власника майна вільно ним розпоряджатися.

Вартість застави повинна включати повну суму зобов'язань. В суму зобов'язань за кредитом включається сума кредиту, відсотків та інших платежів. Оціночна вартість застави повинна перевищувати суму кредиту в 1,5-3 рази (табл. 4).

Таблиця 4. Приблизна система оцінки застави, яку застосовують банки

Застава	Заставна вартість, у % до ринкової
Будівлі, споруди	50-70
Обладнання	10-40
Транспортні засоби	20-60
Готові вироби, запаси, сировина, напівфабрикати	20-50
Товари на складі	30-50
Депозити	90-95

Джерело: НБУ

Певною мірою в Україні сприяло вдосконаленню механізму застави зерна запровадження заставного складського свідоцтва та надання додаткових гарантій заставодержателю щодо збереження переданого на зберігання елеватору заставленого майна відповідно до Закону України „Про зерно та ринок зерна в Україні”.

Враховуючи відсутність у сільськогосподарських підприємств в достатній кількості ліквідних активів у вигляді сучасної сільськогосподарської техніки та нерухомості, негативним фактором виступає те, що банки не можуть оформлювати у іпотеку земельні ділянки, які могли б стати ефективним предметом застави при довгостроковому кредитуванні сільськогосподарських підприємств. Але здійснення аграрного іпотечного кредитування вимагає наявності мережі додаткових фінансово-кредитних установ.

Комерційні банки приймають гарантії (поруки) тільки від фінансово стійких юридичних і фізичних осіб. Найнадійнішими вважаються гарантії комерційних банків. З метою оцінки платоспроможності гаранта, банки проводять ретельний аналіз його фінансового стану. Для більшої надійності вищезазначених видів забезпечення кредиту може укладатися тристороння угода: банк – гарант (поручитель, страхова організація) – позичальник.

Формою забезпечення кредитів може бути страхування. У разі страхування кредиту та відсотків за ним банк уважно вивчає фінансовий стан (платоспроможність) страхової компанії, з якою позичальник укладатиме страховий договір. Необхідно, щоб у страховому договорі було зазначено, що страхова компанія повністю відповідає за

кредитний ризик, включаючи й нецільове використання позики. Вітчизняні комерційні банки в своїй практиці практично не використовують страхування як спосіб забезпечення позики у зв'язку з недостатньою платоспроможністю страхових компаній України.

Проведений аналіз банківської практики кредитування сільськогосподарських підприємств України свідчить, що проблемні кредити можуть виникати у зв'язку з дією факторів, що не знаходяться під контролем банку і позичальника: зміни законодавства, погіршення економічної ситуації, несприятливі погодні умови, запровадження нових технологій виробництва. Однак, частіше проблемні кредити виникають через прорахунки банку і позичальника - помилки банку (не професійно проведений аналіз кредитоспроможності позичальника; недостатнє забезпечення кредиту; неправильне структурування кредиту, що не враховує специфіку та сезонність галузі; помилки при оформленні кредитної документації; недостатній контроль за фінансово-господарською діяльністю позичальника) та помилки позичальника (помилки керівництва; погіршення якості продукції та втрата ринку сировини (для переробних підприємств) та ринку збуту (для виробників сільськогосподарської продукції та переробних підприємств); недостатній фінансовий контроль; неефективну маркетингову політику.

У світовій банківсько-кредитній практиці, на відміну від вітчизняної, застава, як інструмент забезпечення банківського кредитування застосовується не так широко. Вважається, що необхідність постійного контролю за предметом застави, проблеми з реалізацією обтяжують банки і відволікають від основної діяльності. У розвинутих країнах у якості застави застосовується іпотека, товар, устаткування, інші активи фірми і все ж недостатність забезпечення кредиту, зумовлює втрати банків при кредитуванні (табл. 5).

Таблиця 5. Забезпечення повернення банківських кредитів у Німеччині

Форма забезпечення повернення кредиту	Кількість балів	Максимальна сума кредиту, в % до забезпечення
Іпотека	3	60 – 80
Застава вкладів, що знаходяться в банку, який надав кредит	3	100
Поручительство (гарантія)	2	В залежності від ступеня кредитоспроможності поручителя (гаранта) - до 100
Застава цінних паперів	2	Цінні папери, які приносять твердий процент - 70-80, акції - 50-60
Переуступка вимог по постав ці товарів або наданні послуг	1	20 – 40

Джерело: <http://www.vkredit.org.ua>

У США понад 80% позик видають під заставу будинків, на другому місці – застава землі. Слід зазначити, що лише 2% американських позичальників (усіх чи лише аграрних мається на увазі) не повертають борги, за що їхнє майно продають.

У Великій Британії кредитування фермерів здійснюється на строк від 5 до 40 років. При цьому максимальний розмір застави складає третину вартості майна. Заслугує особливої уваги досвід Чехії, де для кредитного забезпечення сільського господарства створений фонд. За рахунок коштів цього фонду надаються гарантії банкам, що кредитують сільське господарство, і компенсується 50 % процентної ставки за короткостроковими та 80 % ставки - за довгостроковими кредитами.

У Казахстані створено Фонд гарантування іпотечних кредитів. Засновник – Національний банк Казахстану, який вніс в статутний капітал Фонду 500 млн. тенге

(3,3 млн. дол. США). У Данії передбачено надання державних гарантій фермерам на їхні позики та пільгові кредити молодим фермерам, що придбали фермерські господарства у власність.

Слід зазначити, що гарантійні установи тривалий час використовуються у складі інфраструктури кредитного ринку. Компанії з гарантування та страхування, особливо іпотечних кредитів ефективно працюють в США, Канаді, Великобританії, Італії, Іспанії, Швеції, Австралії, Новій Зеландії, Гонконгу, Ізраїлі, Південній Африці та багатьох інших країнах. Необхідність в таких інституціях продиктована потребою у зниженні ризиків кредиторів, підвищенні доступності позичальників до кредитів, збільшенні сум кредитів по відношенню до суми заставленого майна, зниженню процентної ставки для позичальника та подовженні строків кредитування [2].

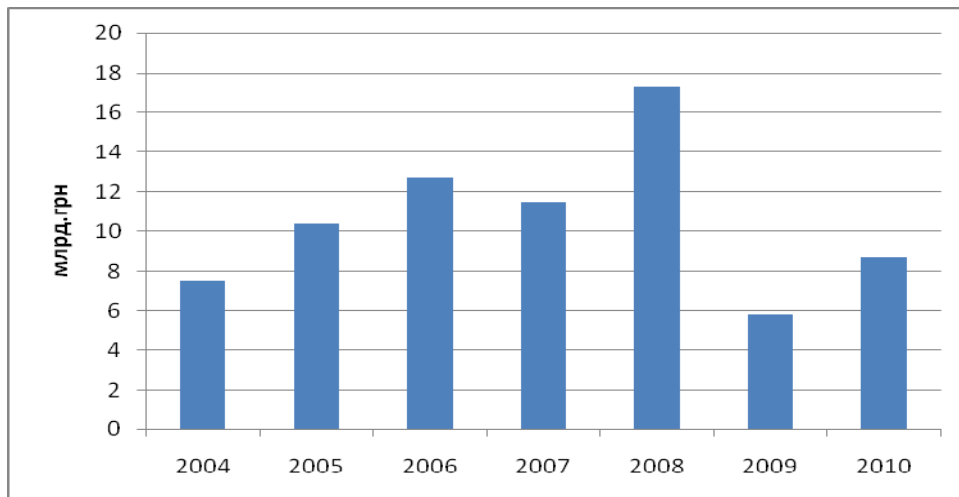
Останнім часом у багатьох країнах все частіше використовується заставне фінансування сільськогосподарських товаровиробників через гарантування постачання, що дозволяє одержувати великі кредити в іноземних банках під товарну заставу, одночасно зберігаючи можливість керування і навіть продажу закладеного майна.

Корисним для сільськогосподарських товаровиробників може бути фінансування із залученням ресурсів іноземних банків під гарантії національних експортних страхових агентств, що широко розповсюдженою фінансовою послугою на міжнародному кредитному ринку. З такою метою в кожній країні ЄС створені і активно працюють спеціалізовані фінансові установи, які надають гарантії банкам своєчасно погасити кредити та виплатити відсотки за надані кредити. Такі установи називаються експортні страхові агентства.

В Україні існує мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення до кінця поточного року, що також є стримуючим фактором доступу сільськогосподарських товаровиробників до банківських кредитів. З огляду на цей факт, кредитування агропромислового виробництва пов'язане з особливостями забезпечення застави. Розмір застави в комерційних банках в 3–5 разів більший за розмір кредиту. Неможливість використання основних фондів в якості застави пояснюється тим, що їх зношеність інколи сягає 90%. Частка аграрного сектора в основних засобах народного господарства України зменшилася з 23,3% у 1993 році до 13,3% у 2001 році, до 4,5% у 2004 році, а на кінець 2008 року питома вага вартості основних засобів сільського господарства становила 3%. Саме тому, **як застава може виступати молодняк тварин і майбутній урожай**, а їх вартість не повинна оцінюватись нижче за рівень ринкових цін.

Сільгоспвиробникам занадто важко в умовах фінансової кризи отримати банківський кредит. Найбільші труднощі зараз зазнають дрібні та середні регіональні аграрії, яким банки повністю відмовляють у кредитуванні. Дуже складне і тривале оформлення документів далеко не завжди приводить до бажаного результату. У дрібних виробників немає підтримки держави і важелів тиску в Нацбанку, тому позики можуть отримати тільки аграрії, у яких не менше 15 тис. га землі. Тваринництво, овочівництво, садівництво і виноградарство банки кредитувати відмовляються.

Загалом в аграрний сектор спрямовується біля 15% від усіх кредитних вкладень у національну економіку. Об'єм залучення кредитних ресурсів агропромисловими підприємствами у 2008 році становив 17,3 млрд. грн., що, у порівнянні з 2004 роком, більше на 43%.

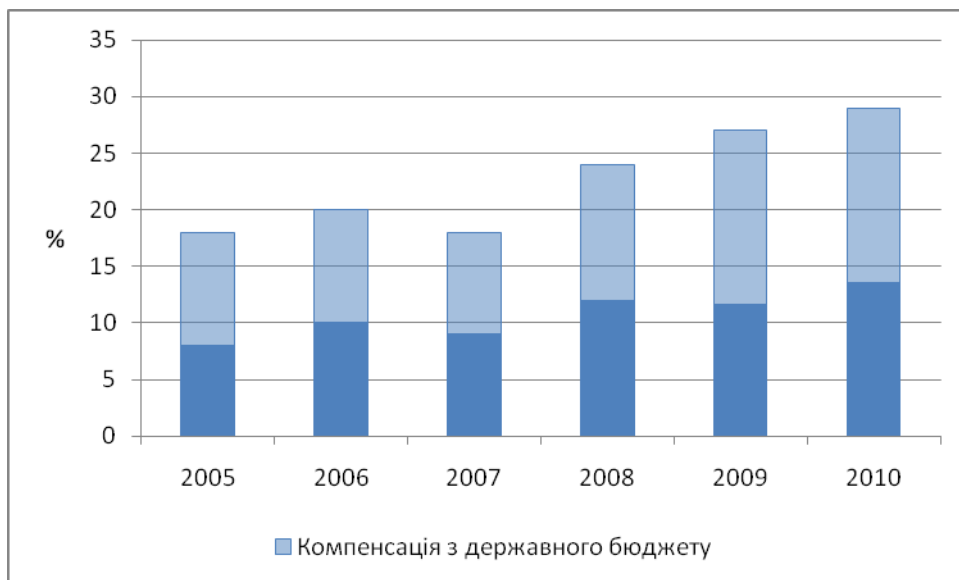

Джерело: МінАПП

Рис. 1. Обсяги кредитування сільського господарства в Україні

Загальна потреба в коштах в аграрному секторі економіки становить більше 100 млрд. грн. на рік. Джерелами фінансування є власні кошти сільськогосподарських виробників, банківські кредити, банківські кредити попередніх років з їхньою пролонгацією, кошти державного і місцевих бюджетів, кошти аграрного фонду. Проте очевидним є те, що цих коштів недостатньо.

На кредитні відносини в агропромисловому секторі економіки країни негативно вплинула світова економічна криза, яка набула найважчих форм саме в Україні. Фінансовий стан аграрних підприємств суттєво погіршився через значне падіння цін на сільськогосподарську продукцію. Тому, хоча у 2007 році і було зібрано рекордний урожай зернових, виробники не в змозі були розрахуватися з банками. У той самий час кредитні установи збільшували відсоткові ставки (Рис. 2).

Джерело: МінАПП

Рис. 2. Тенденція зміни розміру ставок по банківських кредитах для аграрних підприємств України

Номінальні процентні ставки, представлені в таблиці 3, мають відношення до простих процентних ставок і це відношення не бере до уваги складні відсотки за складні періоди.

Ефективна процентна ставка є та, яка обслуговує складні періоди протягом плану виплат. Вона використовується для порівняння річних процентних ставок між кредитами з різними змішаними періодами, такими як тиждень, місяць, рік і т.д. У

цілому, заявлені або номінальні процентні ставки менші від ефективних. І останні зображують реальну картину фінансових платежів.

Залежність рентабельності сільськогосподарських товаровиробників від розміру відсоткової ставки по кредиту відображена в Таблиці 6 (при фінансуванні виробництва виключно за рахунок кредитних ресурсів). З огляду на те, що в Україні найбільш розповсюдженою є 4- та 6-польна сівозміна, відсоткова ставка не має перевищувати 10%.

Таблиця 6. Залежність рентабельності від відсоткової ставки по кредиту

Відсоткова ставка, %	Рентабельність, %		
	2-польна сівозміна	4-польна сівозміна	6-польна сівозміна
10	91	29	51
15	68	13	32
20	48	-2	16
25	32	-13	3
30	18	-23	-9
35	6	-32	-18

Джерело: МінАПП, aaa-agro.com

У 2009 році підприємствами агропромислового комплексу залучено кредитів на суму 5,8 млрд. грн., що становить 29 % від кредитів залучених у попередньому році, з них короткострокових – 4,1 млрд. грн., середньострокових – 1,15 млрд. грн., довгострокових – 0,5 млрд. гривень. Кредити залучили 2039 підприємств. Із загального обсягу на пільгових умовах залучено майже 2,6 млрд. грн. (17% до 2008 року), в тому числі короткострокових – 2,2 млрд. грн., середньострокових – 267,1 млн. грн., довгострокових – 55,7 млн. гривень. Пільгові кредити залучили 934 підприємства. Процентні ставки за кредитами банків становили від 16,5 до 39 відсотків.

Вимоги банків за перехідними кредитами 2006-2008 років, за якими надавалася компенсація у 2009 році, становила 11,15 млрд. гривень, в тому числі за короткостроковими – 3,2 млрд. грн., середньостроковими – 5,4 млрд. грн., довгостроковими – 2,5 млрд. гривень. Пролонговано банками пільгових кредитів на суму 3,1 млрд. грн., що становить 80% від обсягу кредитів, які потребували пролонгації до 1 січня 2010 року (3,9 млрд.грн.). Пролонгували кредити 1599 підприємств (потребували пролонгації 2027 підприємств).

Дотації з державного бюджету також займають важливе місце серед переліку джерел фінансування сільгоспвиробників. Проте, протягом 2008 року аграрними підприємствами було отримано лише 3,02 млрд. грн. за рахунок бюджетних дотацій у тому числі виробники галузі рослинництва отримали 0,88 млрд. грн., а тваринництва – близько 1,2 млрд. грн.

В 2010 році на компенсацію за кредитами для аграрних підприємств було заплановано всього 621 млн. грн. і джерелом фінансування цієї статті був визначений Стабілізаційний фонд. Більшість цих коштів не зіграли помітну роль на ринку, оскільки пішли на оплату простроченої заборгованості перед підприємствами АПК з компенсації кредитних ставок за 2006-2009 роки.

Компенсація за кредитами для аграрних підприємств у державному бюджеті на 2011 рік збільшена на 58%, або на 360 млн. грн. Однак учасники ринку вважають запропонований урядом обсяг фінансування галузі недостатнім. За їхніми підрахунками, фінансування необхідно збільшити до 5,5 млрд. грн.

Висновки.

Хоча, в системі пільгового кредитування сільськогосподарського виробництва є деякі позитивні зрушення, проте їх неможливо визнати достатніми. Необхідно знайти нові підходи щодо організації і забезпечення аграрного виробництва.

Головна проблема кредитування аграрного сектору це забезпечення повернення кредиту, при якому були б дотримані права як кредиторів так і позичальників. Є різні причини неповернення кредитів сільськогосподарськими виробниками, основними можна назвати дефіцит фінансових ресурсів у багатьох виробників, вплив суб'єктивних факторів на строки вирішення про видачу кредиту, внаслідок чого аграрії несвоєчасно отримують кредити.

Аналізуючи основні проблеми з кредитування, доцільно запропонувати введення страхових ризиків при неповерненні грошей банкам, які надали кредити сільськогосподарським виробникам. Високий ступінь ризику, непостійність та складності прогнозування в агропромисловому виробництві обумовлений значною його залежністю від природно-кліматичних умов. На діяльність сільськогосподарського підприємства впливає велика кількість організаційних і погодних ризиків. Тоді як використання сучасних прогресивних технологій аграрного виробництва може дещо знизити ці ризики, проте погодні умови вимагають обов'язкового страхування. Підприємства аграрного сектора в сучасних умовах не можуть займатися цими проблемами, що обмежує їхній доступ до банківського кредитування.

Для розвитку кредитних відносин необхідно створення механізмів, які будуть спрямовані на зниження ризику фінансових витрат, своєчасного виконання своїх зобов'язань контрагентами, що безпосередньо залежить від їх фінансового стану.

На основі проведених досліджень робимо висновок про те, що кредитна система України потребує розбудови системи гарантій повернення кредитів шляхом:

1. подальшого вдосконалення законодавчої бази, щодо механізму захисту прав кредиторів;
2. формування систем реєстрацій та оцінки об'єктів застави, а також централізованих інформаційних систем;
3. розробки банками внутрішніх нормативних документів, що регламентують кредитний процес та враховують особливості кредитування аграрних позичальників;
4. створення гнучкої системи гарантій виконання зобов'язань за кредитними угодами сільськогосподарських позичальників як за участю держави, так і громадських організацій (товариств взаємного гарантування, інших гарантійних структур);
5. запровадження загальнодержавного ринку застав (торгів) на базі єдиної електронної бази даних про наявні види заставленого майна, яке реалізуються з метою звернення стягнення для виконання зобов'язань за кредитними угодами;
6. запровадження корпоративної інформаційної довідкової системи і підсистеми інтернет-банку;
7. розвитку модернізованих форм банківської кредитно-інвестиційної підтримки аграрного сектора економіки (Аграрний та кооперативні банки), впровадження нових банківських технологій з метою забезпечення доступності до послуг відповідним клієнтським групам, з урахуванням особливостей їхніх потреб і умов функціонування;
8. стимулювання участі банків у підтримці пріоритетних галузей сільського господарства шляхом гарантування компенсацій за рахунок цільових спрямувань бюджетних коштів за умови фінансування банками нерентабельних підприємств стратегічно важливих сфер економіки;
9. створення Державної агенції гарантування повернення кредитів сільськогосподарськими товаровиробниками яка б надавала гарантії банкам та консультативну допомогу фермерам-початківцям. Досвід діяльності аналогічних західноєвропейських та північноамериканських фермерських сервісних агентств показує, що банки більш охоче кредитують фермерів-початківців, що знаходяться під опікою спеціалізованих державних та місцевих фермерських сервісних агенцій;

10. створення рейтингових агентств та кредитних бюро, які будуть спеціалізуватись на підприємствах АПК тощо.

Література:

- [1] Терещук С. М., та ін., Фінансування під майбутній врожай. Бразильський досвід для України. [Електронний ресурс]/ Бюлетень Інституту розвитку аграрних ринків. Випуск №64 (53), 8 лютого 2012 р. ISSN 2226-6674. Доступний з: <
<http://www.amdi.org.ua/Analytic.php?Page=6> >
- [2] Eduardo L. Leão de Sousa (World Bank), Fernando L. Pimentel (Consultant, Agro security). “Study on *Cedula de Produto Rural (CPR) – Farm Product Bond in Brazil*”. RURAL FINANCE INNOVATIONS (RFI) ESW, The World Bank. February 2005.
http://www.agrometrika.com.br/CPR_Estudo_Banco_Mundial.pdf
- [3] Report No. 32726-GLB, Rural Finance Innovations, Topics and Case Studies. April 2005, The World Bank, Agriculture And Rural Development Department.
http://siteresources.worldbank.org/INTARD/Resources/RFI_final.pdf
- [4] Андрієвський В. Є., та ін., “Нові інструменти фінансування під майбутній урожай. Бразильський досвід впровадження системи CPR. Можливості та реалії для України”; в Науково-практичному щорічнику “Посібник українського хлібороба” Міністерства аграрної політики та продовольства України, Національної академії аграрних наук України, Інституту рослинництва ім. І.Ю. Юр’єва НААНУ. ТОВ “Академпрес”/ “Принт Лайн”, 2011. Київ, Україна
- [5] Народні депутати України Калетнік Г. М., Терещук М. С.: Проект Закону України “Про аграрні розписки”. Реєстраційний номер 9610, від 19 грудня 2011. Електронна база законодавчих актів Верховної Ради України:
<http://portal.rada.gov.ua/rada/control/ukindex>

ІСНУЮЧІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ПІД ЗАСТАВУ МАЙБУТНЬОГО ВРОЖАЮ В УКРАЇНІ

Андрієвський В. Є.

к.т.н., академік УАН, директор Інституту Розвитку Аграрних Ринків

Терещук С. М.

народний депутат України, заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин

Скорочення:

АПК – аграрно – промисловий комплекс

АР – аграрні розписки

ЄБРР- Європейський банк реконструкції і розвитку

МінАППУ-Міністерство аграрної політики та продовольства України

МР- маркетинговий рік

МФК- Міжнародна фінансова корпорація

С/г продукція – сільськогосподарська продукція

СБ- Світовий банк

ФАО- Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй

CPR - Cedula de Produto Rural (сертифікат на сільськогосподарську продукцію)

USAID- Агентство США з міжнародного розвитку

Вступ

В останні роки сільськогосподарські підприємства, особливо середні та дрібні, практично не мають доступу до кредитних ресурсів комерційних банків навіть за умови існування державної програми щодо часткового відшкодування банківських відсотків. Крім того, нові норми адміністрування ПДВ для сільськогосподарських підприємств, відповідно до Податкового кодексу України, також не сприяють активізації укладання угод між постачальниками матеріально-технічних ресурсів та сільськогосподарськими підприємствами, через те, що ПДВ нараховується лише при першій операції і постачальники змушені або занижувати ціни на с/г продукцію, або втрачати свої доходи на суму ПДВ. Як правило, компанії, які поставляють мінеральні добрива, засоби захисту рослин та інші ресурси, не здійснюють реалізацію с/г продукції, яку вони мають отримати в рахунок поставлених ресурсів, і тоді вони мають укласти форвардні угоди з компаніями, які займаються експортом чи реалізацією на внутрішньому ринку, але сьогодні це стало не можливим через недосконале адміністрування ПДВ. З огляду на ці проблемні моменти сільськогосподарські товаровиробники повинні мати альтернативні варіанти кредитування, зокрема, одним із таких варіантів може бути кредитування під заставу майбутнього врожаю, який успішно функціонує у Бразилії.

В статті аналізуються існуючі в Україні фінансові інструменти (на прикладі форвардних закупівель та страхування), як передумови для впровадження в Україні досвіду Бразилії щодо функціонування фінансового інструменту у вигляді розписок-договору CPR (Cedula de Produto Rural), які представляють собою зобов'язання постачати сільськогосподарську продукцію у майбутньому взамін на отримання ресурсів (фінансових чи товарних) вже сьогодні для ведення сільськогосподарської діяльності [1,2,3].

Суть товарних розписок (CPR) полягає в тому, що після їх випуску та продажу сільськогосподарський товаровиробник отримує фінансування в обмін на обов'язок про поставку продукції. При цьому в товарній CPR чітко визначена загальна кількість продукції, її якість, місце доставки і дата [1,2].

Фінансові розписки видаються тим компаніям-постачальникам чи інвестиційним фондам, які не займаються збутом сільськогосподарської продукції. Суть фінансової CPR полягає в тому, що сільськогосподарський товаровиробник зобов'язується повернути кошти в певний проміжок часу (відповідно договору). Такі розписки передбачають, або поточну ціну продукції (на момент укладання угоди), або ціну на продукцію на дату розрахунку за розпискою (при кінцевому розрахунку). Предмет застави може бути за згодою сторін застрахований кредитором або боржником [1,2].

При підготовці цієї статті використовувались матеріали ЄБРР, ФАО, МФК, Світового Банку [1,2,3], офіційна статистична інформація, оперативна інформація Міністерства аграрної політики та продовольства України (МінАППУ) та інших державних установ країни, та результати досліджень, виконаних фахівцями Інституту розвитку аграрних ринків (ІРАР). Також до матеріалу були включені концептуальні напрацювання Робочої групи МінАППУ з підготовки законопроекту про запровадження в Україні аграрних розписок [4,5,6].

Бразильський контекст та основні риси CPR.

Головними передумовами запровадження CPR в Бразилії до 1994 року було скорочення обсягів кредитування сільгоспвиробників; потреба торгівлі у стабільному постачанні сільгосппродукції; розвиток форвардної та ф'ючерсної торгівлі; потреба постачальників засобів виробництва у збуті своєї продукції; та конфлікт інтересів між банківськими та торговельними структурами. Після прийняття Національним Конгресом Бразилії у 1994 Закону “Про сертифікат на сільськогосподарську продукцію” (CPR), був введений товарний CPR, який є цінним папером, який випускається сільгоспвиробником (фізичною або юридичною особою) і кооперативом з метою ф'ючерсного продажу своєї продукції з її поставкою у майбутньому або обміну сировини на продукцію. CPR передбачає отримання сільгоспвиробником матеріальних ресурсів та засобів виробництва і поставку ним у майбутньому сільськогосподарської продукції у визначеній якості, визначеній кількості, у визначене місце та у визначену документом дату поставки [1,2,4]. . Основні риси CPR:

- Ліквідний і надійний цінний папір;
- Допускає поручительство фінансової установи та страхування всіх ризиків;
- Допускає придбання фінансовими установами, інвестиційними і пенсійними фондами, фізичними особами.
- Можлива переуступка;
- Емітент CPR не має права тлумачити на свою користь непередбачених обставин або обставин непереборної сили;
- У випадку реєстрації у відповідних реєстрах може торгуватись на біржах;
- Допускає розміщення цінного паперу на публічних торгах у випадку наявності поручительства фінансової установи;
- Надає можливість реалізації застави у випадку втрат і невиконання зобов'язань;
- Надає можливість випуску цінного паперу на стадії планування, сівби, перед збиранням урожаю і навіть після збору урожаю;
- Для захисту від претензій третіх сторін реєструється в Реєстрі нерухомості за місцем постійного проживання емітента;
- Допускає позов про виконання переважної вимоги;

В той же час, впровадження товарних CPR у 1990-х роках викликало певні ускладнення, які були зумовлені наступними факторами - підприємства, які постачали засоби виробництва, отримували сільгосппродукцію, а не гроші та виступали вже як покупці сільгосппродукції, що передбачало застосування податків як для торговельних організацій; цим підприємствам потрібно було займатись невластивою функцією з реалізації сільгосппродукції; та відсутністю зацікавленості інвестиційних фондів в отриманні сільгосппродукції. З метою покращення ситуації та забезпечення кращої

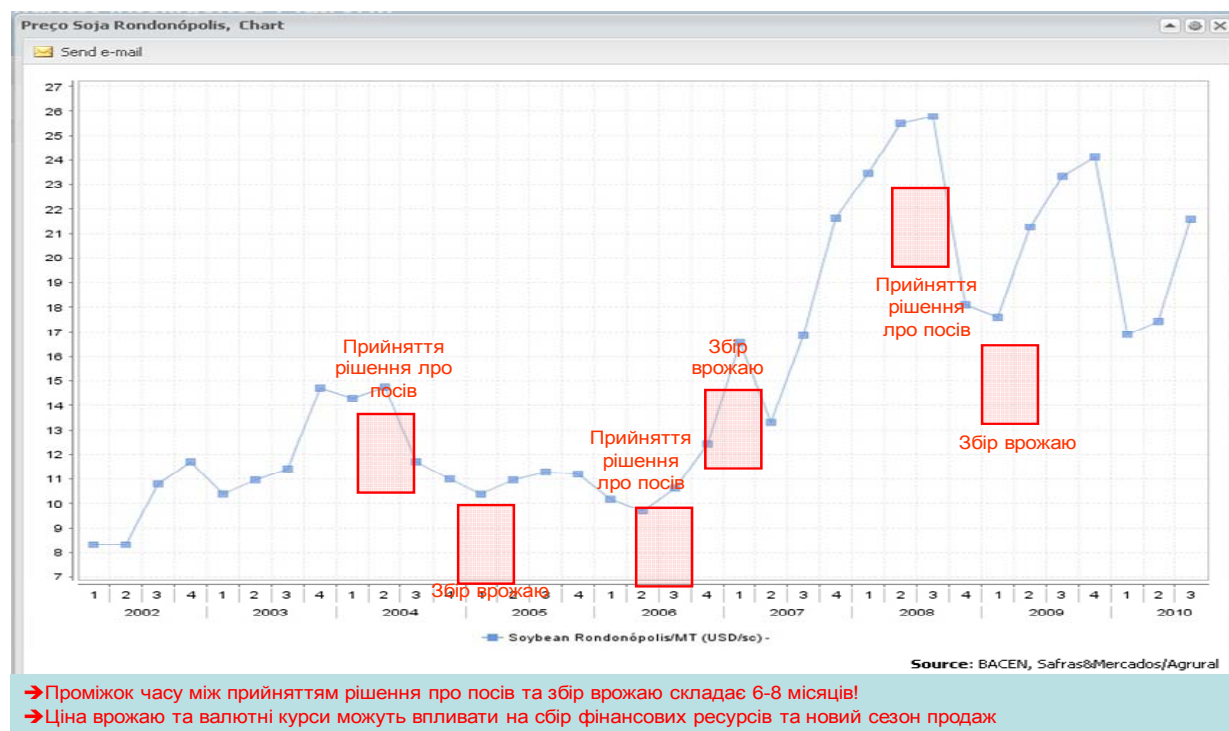
адаптованості системи до ринкових вимог, у 2001 р. У Бразилії запроваджено фінансові CPR, які передбачають отримання фінансових ресурсів за майбутню продукцію та можуть передбачати поточну ціну сільгосппродукції, або ціну продукції **на дату розрахунку** за CPR. При цьому застосовуються наступні фінансові стимули: операції з цінними паперами CPR, які зареєстровані в реєстрі, звільняються від податку на фінансові операції; та у випадку придбання фізичною особою, звільняються від податку на прибуток. До загальних характеристик CPR можна також віднести:

- Ліміти фінансування за CPR: 30 - 70% від оціночної вартості виробництва залежно від продукту та стадії виробництва (планування, передпосівна підготовка, сівба, ріст, заготівля, зберігання);
- Гарантії: застава продукції, під яку випускається CPR (обов'язкова умова), застава майна, гарантії третіх осіб, інші;
- Термін дії: мінімум 60 та максимум – термін вирощування (360 днів).

Ризики, які на себе бере покупець залежать від ризиків діяльності емітента (виробника) є наступними:

- Скорочення виробництва
- Втрата врожаю
- Відхилення від виробничого циклу
- Падіння цін на продукт на ринку та валютні коливання

ЦИКЛ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ

Джерело: компанія БАСФ/Бразилія

Рис 1. Ілюстративні співвідношення часу відгуку системи на рівні “прийняття рішення – отримання результату” та вплив цінових та валютних коливань на збір фінансових ресурсів та нові сезони продаж.

До заходів, щодо пом’якшення цих наслідків, слід віднести:

- Сільськогосподарське страхування
- Гарантійне страхування
- Поручительство фінансової установи

Як було наведено раніше, CPR мають певні ознаки форвардних угод у певній комбінації із векселем, що відображено у Проекті Закону України “Про аграрні розписки” [5]. В той же час, в Україні рівень розвитку форвардної торгівлі, вже не кажучи про ф’ючерсну, є досить низьким та незадовільним у загальнодержавному контексті розвитку АПК. Коротко розглянемо далі сучасний стан форвардних закупівель та страхування с/г продукції в Україні

Поточний стан форвардних закупівель.

Форвардні закупівлі передбачають часткове фінансування виробників до моменту отримання ними певного виду сільськогосподарської продукції. Форвардні контракти гарантують, що після збирання врожаю покупець виплатить виробнику залишок коштів і отримає певний обсяг товару за ціною, яка була зафіксована в контракті ще на початку. Якщо ж форвардний контракт з певних причин більше не потрібний власнику, то він може його перепродати та повернути свої гроші.

З форвардними закупівлями можуть працювати як держава, так і трейдерські компанії. Проте, через не прогнозованість дій українського уряду стосовно майбутнього урожаю, декілька років поспіль вітчизняні трейдери практично не працюють із форвардними контрактами. Хоча, для держави та трейдерів це гарантована поставка певного виду продукції за фіксованою ціною, а для виробника – це обігові кошти (фактично безвідсотковий кредит) та гарантія продажу по заздалегідь визначеній ціні.

В 2011 році для забезпечення роботи вітчизняних аграрних підприємств, вперше за останні десятиліття, уряд фінансує українських виробників під майбутні урожаї сільгосппродукції (форвардні закупівлі) на 5 мільярдів гривень.

Торговий агент Державної продовольчо-зернової корпорації України (ДПЗКУ) ТОВ "Хліб Інвестбуд" здійснює форвардні закупівлі для Аграрного фонду. Фінансування здійснюється трьома траншами: одразу після підписання угоди – перед посівною, виробник отримує перші 50% суми форвардного контракту, 20% – перед збором урожаю і останню частину 30% – після збору та поставки продукції, тоді як раніше виробник отримував 50% тільки після збору урожаю.

За оперативною інформацією Міністерства аграрної політики та продовольства України, станом на 30 травня 2011 року Аграрним фондом було укладено форвардні угоди на 860 тис. тонн зерна, у тому числі: пшениця – 836 тис. тонн, ячмінь – 22,3 тис. тонн, інші - 1,7 тис.тонн. Було виплачено сільськогосподарським товаровиробникам 748,8 млн. грн. (50-відсотків від суми контрактів). Загалом у поточному маркетинговому році передбачається, що Аграрним фондом будуть укладені угоди на 1050 тис. тонн зерна, що складе 15% до обсягу споживання населенням зерна.

Проте, слід враховувати, що у період початку збору урожаю зернових культур спостерігається надлишок пропозиції зерна, що може позначатися на різкому зниженні закупівельних цін на зерно у сільськогосподарських товаровиробників.

Аграрні підприємства, що підписали форвардні угоди, при виплаті першого траншу в розмірі 50% отримують пільги на придбання добрив і палива. Ціна тонни селітри зі знижкою складе 2815 грн. при середній ціні по Україні від 3200-3500 грн. Також виробники зможуть дешевше придбати дизельне пальне та низькооктановий бензин.

Якщо аграрне підприємство має контракт на постачання 10 тисяч тонн зерна, то за результатами поданих документів воно повинне мати у своєму розпорядженні приблизно 3 тисячі гектарів землі. Для того, щоб забезпечити виробництво такого обсягу продукції на цій площі, потрібно на кожен гектар внести близько 350 кілограм добрив навесні і влітку. Таким чином, зобов'язання поставити 10 тисяч тонн зерна передбачає можливість придбати за пільговими цінами 1000 тонн пільгової селітри за рахунок першого траншу. Для пального передбачена така сама схема.

Проте, аграрні виробники та експерти схиляються до думки, що така

процедура не є достатньо прозорою. Як свідчить практика, всі схеми закупок в Україні корумповані. Сільгоспвиробник, який наважується продавати державі, як правило, вже інтегрований в систему корупції, яка панує при таких закупівлях. Також, ряд аграріїв розкритикували запропоновані проекти договорів форвардних закупівель за те, що вони не враховують права продавців.

Запропонований договір передбачає, що вартість застави яку має надати аграрій має в два рази перевищувати суму по контракту. Тоді як початковий транш складає 50%. Також спірними є питання спільної відповідальності в разі витребування товару в покупця третьою особою та виплата на користь Аграрного фонду в разі настання страхового випадку.

Якщо ж порівнювати Бразильську систему інвестування, при якій інвестори вкладають гроші у виробництво зерна і в результаті отримують продукцію, то в Україні вони при цьому ризикують разом з виробником. Також, при порівнянні бразильської та української систем, відмінність вітчизняної полягає в наступному:

- Відповідно до нового Податкового кодексу, в Україні не повертається ПДВ експортерам зерна. Таким чином, аграрні підприємства будуть щорічно не доотримувати близько 12 млрд. грн.
- ПДВ нараховується на перший продаж. При цій системі при укладанні форвардних контрактів вартість товару, зокрема зерна, в накладних буде враховуватися з ПДВ. Але при перепродажі податок включити не можна. Таким чином усі посередники, такі як трейдери, елеватори, приватні інвестори усуваються з ринку.
- Тоді як держава має зменшувати ризики, вітчизняна влада їх ігнорує і навіть збільшує (введення квотування експорту зерна, а також, такі законопроекти, як №8053, №8163, №8324, №8321). Все це розглядається інвесторами як отримання додаткових ризиків, що приводить ринок у стан невизначеності, а як наслідок, відхід інвесторів з українського аграрного ринку.
- В Україні відсутня система страхування урожаю, при якій держава могла б сплачувати частку страхової премії.

Важливим чинником, який визначає політику поведінки на ринку зерна у 2011/12 МР є податковий чинник. Так, починаючи з 1 липня 2011 року, відповідно до норм Податкового Кодексу України тимчасово, до 1 січня 2014 року, операції з постачання зернових культур товарних позицій 1001-1008 (крім товарної позиції 1006 та товарної під категорії 1008 10 00 00), технічних культур товарних позицій 1205 і 1206, крім їх першого постачання сільськогосподарськими підприємствами – виробниками зазначених товарів згідно з УКТ ЗЕД, у тому числі операції з імпорту таких товарів, звільняються від оподаткування податком на додану вартість. Таким чином, звільняються від оподаткування ПДВ операції з постачання (крім першого постачання сільськогосподарськими підприємствами - виробниками) зернових культур, крім рису та гречки, технічних культур (насіння ріпаку, свиріпи, соняшнику). При цьому, відповідно, у разі експорту таких культур, нульова ставка податку на додану вартість не застосовується і, таким чином, необхідність відшкодування ПДВ експортерам не проводиться.

Такі норми чинного законодавства, з одного боку, сприятимуть усуненню непрозорих схем розрахунків з відшкодуванням ПДВ експортерам. Але з огляду на те, що експорт зерна займає суттєву частку у загальному використанні, експортери з метою зменшення їх втрат змушені будуть занижувати закупівельні ціни на зерно у сільськогосподарських товаровиробників для компенсації втрат від неповернення державою ПДВ. Знову всі ризики перекладаються на сільськогосподарські підприємства.

Важливим чинником, який також впливатиме на поведінку експортера на ринку зерна України є зміни до експортних мит на окремі зернові культури. Так, Верховна Рада України 21 квітня 2011 року прийняла за основу зміни до Податкового

кодексу України, згідно з якими вводиться 9-14% мито на експорт зерна до 2012 року. Зокрема, документом передбачається до 1 січня 2012 року встановити ставки вивізного (експортного) мита на пшеницю, ячмінь, кукурудзу. А саме: пшеницю і суміш пшениці та жита (меслин), полбу – 9%, але не менше 17 євро за 1 тонну; ячмінь – 14%, але не менше 23 євро за 1 тонну; кукурудзу – 12%, але не менше 20 євро за 1 тонну.

У разі остаточного прийняття таких змін до Податкового кодексу, для експортерів можливі наступні сценарії подій щодо підвищення експортної ціни: 1) у разі підвищення світових цін, а така тенденція проглядається і прогнози більшості аналітичних видань прогнозують підвищення цін на зерно та інші культури, тоді підняття мита суттєво не відобразиться на доходах експортерів; 2) у разі стабільних цін на світовому ринку експортери змушені будуть сплачувати додаткове мито до бюджету і свої додаткові витрати перекладуть на сільськогосподарських товаровиробників шляхом зниження закупівельних цін в середньому до 10%.

Один з найважливіших елементів, який реалізований в усьому світі, а також і в Бразилії, – це ф'ючерсна біржа. В Україні тут знову виникають труднощі. Адже, відповідно до вітчизняного валютного законодавства, необхідні операції з грошима для торгівлі на біржі неможливі. Для цього, уряд разом із НБУ мають розробити систему, за якої український аграрій зміг би працювати на біржі.

З усього вищесказаного можна зробити висновок, що державна політика, яка існує в агропромисловому комплексі України, поки що не стимулює сільськогосподарського товаровиробника, не сприяє у доступі до фінансових ресурсів, у тому числі комерційних банків під пільгові відсотки. Сьогодні є нагальна проблема запровадити новий механізм кредитування аграрного сектору, базуючись на перейнятті Бразильського досвіду, щоб підняти сільське господарство нашої країни на належний рівень.

Страхування сільськогосподарських культур

Не існує ніякої офіційної статистики зі страхування сільськогосподарських культур в Україні. У відповідності до українського законодавства існує чотири різних варіанти добровільного страхування врожаю, а саме - страхування майна, страхування від пожежі та погодних ризиків, страхування відповідальності та страхування фінансових ризиків¹, і повністю відсутнє обов'язкове страхування. Такий поділ ґрунтується на Законі України Про страхування і запобігає збиранню та обробці офіційної статистики в області страхування сільськогосподарських культур.

Якщо фермери використовують страхування врожаю, як страхування власності (майна) або страхування від пожежі та погодних ризиків - це робиться для кореляції виплат відшкодування із цінами на фактично зібраний врожай та сільськогосподарську продукцію. В разі страхування відповідальності - для кореляції виплат відшкодування із величиною відповідальності за контрактами на поставку с/г продукції, яка не могла бути виконана належним чином через поганий врожай. В разі страхування фінансових ризиків – для кореляції сум виплат відшкодування із прогнозованим прибутком.

Кожна страхова компанія, яка отримує ліцензію на кожний вищевказаний вид страхування², зазвичай, оцінює витрати на страхування с/г продукції в рамках такого підходу, але величина виплат знаходиться на середньому рівні разом із такою ж як від можливого ризику³. В разі страхування с/г продукції за схемою страхування власності (майна), страхуються втрати фермера на вирощування продукції, або витрати страхуються шляхом впровадження індексованого страхування.

Якщо розраховані втрати фермерів застраховані, страхова сума визначається сторонами шляхом переговорів в рамках очікуваного збору продукції (очікуваний

¹ Стаття 6 Закону про страхування, 1996

² Статті 2, 38 Закону про страхування, 1996

³ Інформація, отримана шляхом опитування представників Української пожежно-страхової компанії, страхової компанії Unica, Аграрної страхової компанії та Універсальної страхової компанії

прибуток від продажів сільськогосподарської продукції) і така сума оцінюється шляхом розрахунку витрат фермерів на посівну та вирощування сільськогосподарської продукції, або як очікувана кількість продукції або очікуваний дохід в результаті продажу продукції, або будь-яка інша сума, узгоджена зі страховиком. Моніторинг продукції є обов'язковим, і використовуються наступні середні ставки страхування (табл. 1). Тобто:

- сума витрат, понесених у зв'язку з виробництвом окремого виду сільськогосподарської продукції;
- очікувана вартість сільськогосподарської продукції, що виробляється;
- очікуваний дохід (прибуток) від продажу сільськогосподарської продукції, що виробляється;
- інша сума, узгоджена Страхувальником і Страховиком.

Таблиця 1. Страхові тарифи, (відсотки від страхової суми)

	Озимі культури	Ярі зернові, зернобобові	Цукрові буряки	Картопля	Технічні культури	Сади, виноградники, інші насадження	Овочі у відкритому ґрунті	Культури у закритому ґрунті	Розсадники
АР Крим	6,8	6,0	7,6	7,2	7,2	7,2	6,8	5,2	5,2
Області:									
Вінницька	6,4	5,6	7,6	7,2	7,2	6,4	6,8	5,2	4,8
Волинська	6,4	5,6	7,2	7,2	5,6	6,4	6,8	5,2	4,8
Дніпропетровська	6,8	6,0	7,6	7,2	7,6	6,4	7,6	5,2	4,8
Донецька	6,8	6,0	7,6	7,2	7,6	6,4	7,6	5,2	4,8
Житомирська	6,4	5,6	7,2	7,6	7,6	6,4	6,8	5,2	4,8
Закарпатська	6,8	6,0	7,2	7,2	7,6	7,2	6,8	5,2	5,2
Запорізька	6,8	6,0	7,6	7,2	7,2	7,2	7,6	5,2	5,2
Івано-Франківська	6,4	6,0	7,2	7,2	7,6	6,4	6,8	5,2	4,8
Київська	6,0	5,6	7,2	7,6	5,6	6,4	7,2	5,2	4,8
Кіровоградська	6,0	5,6	7,2	7,6	5,6	6,4	6,8	5,2	4,8
Луганська	6,8	6,0	7,6	7,2	7,6	6,4	7,6	5,2	5,2
Львівська	6,4	6,0	7,2	7,2	5,6	6,4	7,6	5,2	4,8
Миколаївська	6,8	6,0	7,6	7,6	7,6	7,2	7,6	5,2	5,2
Одеська	6,8	6,0	7,6	7,6	7,6	7,2	7,6	5,2	5,2
Полтавська	6,0	5,6	7,2	7,6	5,6	6,4	6,8	5,2	4,8
Рівненська	6,0	5,6	7,2	7,2	6,4	6,8	6,8	5,2	4,8
Сумська	6,0	5,6	7,2	7,2	6,4	6,8	6,8	5,2	4,8
Тернопільська	6,0	5,6	7,2	7,2	6,8	6,4	6,8	5,2	4,8
Харківська	6,4	5,6	7,2	7,2	6,8	7,2	7,2	5,2	5,2
Херсонська	6,8	6,0	7,6	7,6	7,6	7,2	7,6	5,2	5,2
Хмельницька	6,0	5,6	7,2	7,2	5,6	6,4	6,8	5,2	4,8
Черкаська	6,0	5,6	7,2	7,6	6,0	6,4	7,2	5,0	4,8
Чернівецька	6,4	6,0	7,6	7,2	6,8	6,8	6,8	5,2	4,8
Чернігівська	6,4	5,6	7,2	7,6	7,2	6,8	6,8	5,2	4,8

м. Севастополь	6,8	6,0	7,6	7,2	7,2	7,2	6,8	5,2	5,2
----------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Джерело: Інформація надана Українською пожежно-страховою компанією, страховою компанією Unica, Аграрною страховою компанією і Універсальною страховою компанією

Виплати відшкодування визначаються на основі фактичного збитку, що поніс фермер, як результат застрахованих ризиків (повені, пожежі, мороз і т.д.). У разі застосування індексного страхування страховим ризиком є ризик втрати врожаю окремої сільськогосподарської культури у відношенні до усереднених натуральних показників її врожайності на визначеній території за попередні п'ять маркетингових періодів, що викликані впливом подій, пов'язаних з несприятливими погодними та іншими умовами, визначеними Договором страхування. У цьому випадку моніторинг продукції також обов'язковий, і використовуються наступні середні страхові тарифи (табл. 2):

Виплати відшкодування оцінюються на основі різниці між значенням середнього врожаю з поля відповідно до спотової ціни на дату розрахунку виплати відшкодування та величини фактичного врожаю із застрахованого поля відповідно до спотових цін на дату розрахунку виплати відшкодування.

Пропозиція прийняття обов'язкового страхування культур, як невід'ємної частини Системи аграрних розписок (АР) - українського аналогу Бразильських CPR, - була відхилена розробниками законопроекту, оскільки це викликало б зміни до Закону про страхування який визначає повний список видів та випадків обов'язкового страхування в Україні (стаття 7 Закону про страхування, 1996). Такі зміни також буде означати, що обов'язкове страхування с/г продукції вимагатиме нових ліцензій для страхових компаній на цей вид обов'язкового страхування (стаття 38 Закону про страхування, 1996), що збільшило б вартість страхування навіть більше, ніж ставки, згадані вище.

Таблиця 2. Страхові тарифи, (відсотки від страхової суми)

	Озимі культури	Ярі зернові, зернобобові	Цукрові буряки	Картопля	Технічні культури	Сади, виноградники, інші насадження	Овочі у відкритому ґрунті	Культури у закритому ґрунті	Розсадники
АР Крим	5,2	4,6	5,8	5,5	5,5	5,5	5,2	4,0	4,0
Черкаська	4,6	4,3	5,5	5,8	4,6	4,9	5,5	3,9	3,7
Чернігівська	4,9	4,3	5,5	5,8	5,5	5,2	5,2	4,0	3,7
Чернівецька	4,9	4,6	5,8	5,5	5,2	5,2	5,2	4,0	3,7
Дніпропетровська	4,9	4,3	5,5	5,5	4,3	4,9	5,2	4,0	3,7
Донецька	5,2	4,6	5,8	5,5	5,8	4,9	5,8	4,0	3,7
Харківська	4,9	4,3	5,5	5,5	5,2	5,5	5,5	4,0	4,0
Херсонська	5,2	4,6	5,8	5,8	5,8	5,5	5,8	4,0	4,0
Хмельницька	4,6	4,3	5,5	5,5	4,3	4,9	5,2	4,0	3,7
Івано-Франківська	5,2	4,6	5,8	5,5	5,5	5,5	5,8	4,0	4,0
Кіровоградська	4,9	4,6	5,5	5,5	5,8	4,9	5,2	4,0	3,7
Київська	4,6	4,3	5,5	5,8	4,3	4,9	5,5	4,0	3,7
Луганська	4,6	4,3	5,5	5,8	4,3	4,9	5,2	4,0	3,7
Львівська	5,2	4,6	5,8	5,5	5,8	4,9	5,8	4,0	4,0
Миколаївська	5,2	4,6	5,8	5,8	5,8	5,5	5,8	4,0	4,0
Одеська	5,2	4,6	5,8	5,8	5,8	5,5	5,8	4,0	4,0

Полтавська	4,6	4,3	5,5	5,8	4,3	4,9	5,2	4,0	3,7
Рівненська	4,6	4,3	5,5	5,5	4,9	5,2	5,2	4,0	3,7
Сумська	4,6	4,3	5,5	5,5	4,9	5,2	5,2	4,0	3,7
Тернопільська	4,6	4,3	5,5	5,5	5,2	4,9	5,2	4,0	3,7
Вінницька	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Волинська	4,9	4,3	5,8	5,5	5,5	4,9	5,2	4,0	3,7
Закарпатська	4,9	4,3	5,5	5,8	5,8	4,9	5,2	4,0	3,7
Запорізька	5,2	4,6	5,5	5,5	5,8	5,5	5,2	4,0	4,0
Житомирська	5,2	4,6	5,8	5,5	5,8	4,9	5,8	4,0	3,7
м. Севастополь	5,2	4,6	5,8	5,5	5,5	5,5	5,2	4,0	4,0

Джерело: Інформація надана Українською пожежно-страховою компанією, страховою компанією Unica, Аграрною страховою компанією і Універсальною страховою компанією

Виплати відшкодування оцінюються на основі різниці між значенням середнього врожаю з поля відповідно до спотової ціни на дату розрахунку виплати відшкодування та величини фактичного врожаю із застрахованого поля відповідно до спотових цін на дату розрахунку виплати відшкодування.

Пропозиція прийняття обов'язкового страхування культур, як невід'ємної частини Системи аграрних розписок (АР) - українського аналогу Бразильських CPR, - була відхилена розробниками законопроекту, оскільки це викликало б зміни до Закону про страхування який визначає повний список видів та випадків обов'язкового страхування в Україні (стаття 7 Закону про страхування, 1996). Такі зміни також буде означати, що обов'язкове страхування с/г продукції вимагатиме нових ліцензій для страхових компаній на цей вид обов'язкового страхування (стаття 38 Закону про страхування, 1996), що збільшило б вартість страхування навіть більше, ніж ставки, згадані вище.

Основна мета АР, передбачена в проекті закону його розробниками [4,5], полягає у наданні фермерам нових можливостей отримання дешевших кредитів, ніж тих, що пропонують зараз банки. Таким чином, створення обов'язкового страхування с/г продукції за АР, як невід'ємної інтегрованої частини системи АР, призведе до збільшення ціни на кредити за АР додатково мінімум на величину страхового тарифу, що, в свою чергу, може значно зменшити привабливість АР.

Більше того, в той час як фермери мають дефіцит грошей, вони не можуть дозволити собі страхування с/г продукції за власні кошти, плата за страхування цієї продукції іншими особами або компаніями призведе до збільшення ціни страхування навіть більше за рахунок оподаткування. Податковий кодекс України забороняє компаніям покладати суми страхових премій зі страхування майна інших осіб на свої витрати для зменшення податку на прибуток⁴. В такому випадку, особи, власність котрих застрахована іншими суб'єктами, змушені визнати сплачені кошти за страховим полісом іншими особами або компаніями, як подарунки. При цьому ці інші особи або компанії мають платити податок на прибуток на них (у еквіваленті вартості полісу-подарунку).⁵ Це означає, що якщо власник АР, який хотів б застрахувати с/г продукцію, що виступає у вигляді застави за АР, мав би сплатити податок на прибуток на суму оплати страхової премії (23% в 2011 році), і той же податок довелось б платити фермеру. Проте, законопроект пропонує можливість добровільного страхування сільськогосподарських культур, які забезпечені АР, що в свою чергу, забезпечить надійність інвестицій кредиторам.

⁴ Пункт 140.1.6 Податкового кодексу України

⁵ Пункт 135.5.4 Податкового кодексу України

Висновки

Розвиток кредитних відносин потребує створення механізмів, які будуть спрямовані на зниження ризику фінансових витрат, своєчасного виконання своїх зобов'язань контрагентами, що безпосередньо залежить від їх фінансового стану.

Головними ризиками є:

- розмір застави в комерційних банках в 3–5 разів більший за розмір кредиту.
- неможливість використання основних фондів в якості застави пояснюється тим, що їх зношеність інколи сягає 90%.
- частка аграрного сектора в основних засобах народного господарства України зменшилася з 23,3% у 1993 році до 13,3% у 2001 році, до 4,5% у 2004 році, а на кінець 2008 року питома вага вартості основних засобів сільського господарства становила 3%.
- Через те, що заставою може виступати молодняк тварин і майбутній урожай, а їх вартість не повинна оцінюватись нижче за рівень ринкових цін.

Крім того, основними ризиками для с/г. товаровиробників, які укладатимуть угоди на отримання матеріально-технічних ресурсів під заставу майбутнього врожаю у вигляді аграрних розписок від кредиторів, можуть бути різкі коливання ринкових цін на сільськогосподарську продукцію. Це ускладнюватиме взаєморозрахунки між с/г. товаровиробниками та кредиторами і вирішуються вони, як показує практика Бразилії [3,4], не завжди на користь с/г. товаровиробників. З огляду на це, при укладанні договору на поставку матеріально-технічних ресурсів в обмін на CPR обов'язково має бути прописано механізм коригування ціни для того, щоб втрати с/г. виробників були мінімальними. Також механізмом, який полегшить взаєморозрахунки та дозволить зменшити цінові ризики, може бути подальше укладання угоди на цю продукцію в обмін на складські свідоцтва, які виступлять заставою для комерційних банків для отримання додаткових кредитних ресурсів.

Література:

- [1] Eduardo L. Leão de Sousa (World Bank), Fernando L. Pimentel (Consultant, Agro security). “Study on *Cedula de Produto Rural (CPR) – Farm Product Bond in Brazil*”. RURAL FINANCE INNOVATIONS (RFI) ESW, The World Bank. February 2005. http://www.agrometrika.com.br/CPR_Estudo_Banco_Mundial.pdf
- [2] Report No. 32726-GLB, Rural Finance Innovations, Topics and Case Studies. April 2005, The World Bank, Agriculture And Rural Development Department. http://siteresources.worldbank.org/INTARD/Resources/RFI_final.pdf
- [3] Sandro Marzo, Michael Walton, Jay Rosengard. “The Brazilian *Cedula de Produto Rural*: Performance, Lessons, and Replicability. Potential Outside Brazil. Second Year Policy Analysis”. Harvard Kennedy School (John F. Kennedy School of Government), IFC. March, 2010
- [4] Андрієвський В. Є., Сеперович Н. В., та ін., “Нові інструменти фінансування під майбутній урожай. Бразильський досвід впровадження системи CPR. Можливості та реалії для України”; в Науково-практичному щорічнику “Посібник українського хлібороба” Міністерства аграрної політики та продовольства України, Національної академії аграрних наук України, Інституту рослинництва ім. І.Ю. Юр'єва НААНУ. ТОВ “Академпрес”/ “Принт Лайн”, 2011. Київ, Україна
- [5] Народні депутати України Калетнік Г. М., Терещук М. С.: Проект Закону України “Про аграрні розписки”. Реєстраційний номер 9610, від 19 грудня 2011. Електронна база законодавчих актів Верховної Ради України: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/ukindex>
- [6] Терещук С. М., та ін., Фінансування під майбутній врожай. Бразильський досвід для України. [Електронний ресурс]/ Бюлетень Інституту розвитку аграрних ринків. Випуск №64 (53), 8 лютого 2012 р. ISSN 2226-6674. Доступний з: < <http://www.amdi.org.ua/Analytic.php?Page=6> >

5. КОМІСІЯ З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

17 лютого 2012 р відбулося засідання Комісії з питань розвитку аграрного ринку України Громадської ради при Міністерстві аграрної політики та продовольства України.

У своєму вступному слові Голова Комісії Андрієвський В.Є. наголосив на важливості діалогу між Міністерством аграрної політики і продовольства України та професійними галузевими об'єднаннями. Він запропонував брати активну участь у законотворчій роботі і максимально використовувати при цьому інтелектуальний та професійний ресурс, який стоїть за кожним членом Комісії.

Андрієвський В.Є. висловив сподівання, що Комісія з питань аграрних ринків буде не тільки платформою для обговорення між владою і бізнесом проблемних ситуацій на аграрних ринках, а й ефективним механізмом по їх вирішенню. Така спільна розробка "правил гри" сприятиме ефективному розвитку економіки в цілому. а також і її соціальної складової.

Заступник Директора Департаменту економічного розвитку та аграрного ринку Петренко С.С. передав привітання від Першого заступника Міністра аграрної політики Безуглого М.Д. Також він висловив сподівання на активну співпрацю при створенні законодавчих актів і «правил гри» на аграрному ринку. Делегування повноважень від міністерства до професійних об'єднань у розробці аграрної політики накладає і певну відповідальність.

Першочерговим завданням роботи Комісії повинна бути розробка стратегії розвитку АПК в цілому, системне рішення реформування аграрного сектора економіки. Міністерство ставить перед собою завдання, щоб кожен нормативно-правовий акт, який регулює той чи інший вид діяльності, був узгоджений з галузевою організацією.

На засіданні було розглянуто наступні питання:

1. Про напрямки роботи Комісії з питань розвитку аграрного ринку України на 2012 рік, створення Координаційно – аналітичної групи та обрання відповідального секретаря Комісії.
2. Про першочергові законопроекти з питань розвитку сільського господарства, в т.ч. до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо Гарантійного фонду виконання зобов'язань за складськими документами на зерно), до проекту Закону України «Про аграрні розписки».
3. Обговорення першочергових планів роботи Комісії з питань розвитку аграрного ринку України на 2012 рік.

За результатами обговорення вирішили:

1. Секретарем Комісії з питань розвитку аграрного ринку України обрали Коренькову Галину Миколаївну – члена Ради Співки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України.
2. Затвердити Положення про Координаційно – аналітичну групу Комісії з питань розвитку аграрного ринку України та призначити керівником Координаційно – аналітичної групи Артюшина Володимира Івановича – експерта Інституту розвитку аграрних ринків.
3. Зауваження та пропозиції висловлені в ході обговорення законопроектів будуть спрямовані в координаційно-аналітичну групу для аналізу та узагальнення. Доопрацьовані законопроекти будуть представлені Комісією на розширеному засіданні Громадської Ради та профільного комітету ВР України.
4. Проводити засідання Комісії один раз на місяць. Друге засідання Комісії заплановано провести, орієнтовно, 26 березня 2012 року.
5. Рекомендувати включити до складу Громадської ради при Міністерстві аграрної політики та продовольства та Комісії з питань розвитку аграрного ринку

України Клименко Володимира Георгійовича – президента Української зернової асоціації.